

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
Inserate
 se primesc la Administrațiune
 în Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 în Viena la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Angen'eld & Emerio Les-
 ner, Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Ooppelik.
 în Budapesta la A. V. Golber-
 ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
 opold (VII Erssébet-körut).
 Prețul inserțiilor: o serie
 garmond pe o coloană 10 bani
 pentru o publicare. Publicări
 mai dese după tarife și învo-
 iale. — **RECLAME** pe pagina
 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numér de Duminică 9.)

GAZETA iese în fiecare zi
 Abonamente pentru Austro-Ungarie:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr. de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr. de Duminică 3 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 cile postale din țară și din
 afară și la d-nii colectorii.
 Abonamentul pentru Brașov:
 Administrațiunea, Piața mare
 târgul Inului Nr. 30. etagiu
 I. Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul acasă: Pe un an 24
 cor., pe șase luni 12 cor., pe
 trei luni 6 cor. — Un esem-
 pliar 10 bani. — Atât abona-
 mentele, cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 48 — Anul LXX.

Brașov. Vineri 2 (15) Martie.

1907.

Nu se gândesc mai departe.

De câteori Ungurii dela cârmă au pregătit și au pus la cale câte un nou atentat în contra existenței noastre naționale, ei au avut să reguleze câte o daravă cu Austriacii. Așa și acum sunt la ordinea zilei negocierile întinse pentru pactul economic cu Austria.

Pe temeiul experiențelor de până acuma, s'a format credința că în asemenea momente li se dă guvernunților noștri mână liberă să rânduiască după plac raporturile lor cu naționalitățile și aceasta mână liberă li se dă ca să-i înduplece mai ușor de a se învoi în chestiunile pactului ca și în alte chestiuni de interes general pentru monarhie.

Dar nu numai acasă la noi este credința aceasta, ci și dincolo de Laita, în țările austriace, ea a prins rădăcini. Așa se vorbește azi acolo, că pentru a îndupleca guvernul coaliției să primească încheierea unui pact pe timp mai îndelungat, cel puțin pe 20 de ani, i-s'au pus în vedere unele concesii în afacerile militare, cari trec peste programul militar de pe timpul prezidenției contelui Stefan Tisza. Se afirmă adecă că coroana vrea să țină la putere ministerul Wekerle fiindcă crede, că în cazul căderii acestui guvern ar fi foarte greu să se formeze o majoritate parlamentară care să ia cârmă. De aceea ar fi destinate nouăle daruri ca să întărească pozițiunea guvernului față cu elementele radicale independiste, cari au și început să dea alarmă că cabinetul Wekerle vrea să trădeze marele interese ale națiunii. E vorba să se reguleze nu numai chestiunea steagurilor și emblemelor în armată, dar să se recunoască în principiu că limba maghiară ca limbă a statului are dreptul a se valida și în armată. Prea des se repetă știrea aceasta acum de câțva timp, decât ca să poată fi privită de o simplă născocire.

Ceva din această știre va fi dar adevărat; și poate să fie adevărat și aceea, că cele ce se petrec în sferele înalte nu sunt toate și pe placul arhiducelui-moștenitor Franz Ferdinand. Adevărat este mai departe că cu toată mână liberă și cu toate concesunile nouă puse în vedere, pozițiunea guvernului Wekerle-Kossuth este foarte amenințată. Nu numai prin stările șubrede din năuntrul Ungariei, unde nemulțămirea crește văzând cu ochii chiar și între Maghiari, ci și prin faptul că tocmai acum în fața negocierilor pentru pact și în ajutorul alegerilor parlamentare, ce se vor face în curând în Austria pe baza votului universal, se organizează acolo o opozițiune contra Ungariei și a cârmuitorilor ei cum n'a mai fost nici odată până acuma.

Se așteaptă că în noul parlament austriac partidul așa numit creștin-social, al căruia spirit dirigitor este primarul Vienei Dr. Lueger, va juca un rol mult mai însemnat ca până acum, ba va avea chiar un vot decisiv în sânul viitoarei majorități a Reichsratului. Nu se poate ști de pe acum ce constelație de partide va fi

în viitoarea cameră austriacă, dar se prevede că în tot cazul partidul creștin-social va juca un rol mai mare ca până acum. De aceea trebuie să bată la ochi și să fie un avertisment pentru cei din Ungaria, că acest partid austriac care este tare și mare în Viena, a publicat zilele acestea în prima lui adunare, a tuturor aderenților săi în Austria, un manifest electoral care atacă față „dominațiunea Maghiarilor“, neuitând firește pe Jidovii cari, zice, formează în Ungaria aluatul corupțiunii.

O foaie din Viena scrie despre acest manifest, că nu conține numai un program pentru țările și regatele reprezentate în Reichsrath, ci un program pentru marea împărăție care se cuprinde toate țările și regatele de sub stăpânirea casei de Habsburg, o împărăție ca a lui Bach.

Manifestul, despre care vorbim, prezintă Austria ca fiind sclava Ungariei și se sfârșește cu cuvintele: „Lozincă partidului creștin social este și rămâne: „Mai bine să ne despărțim economic de Ungaria, decât să mai suportăm și în viitor sclăvia desonorătoare în care am ajuns“.

Ear nu numai în Viena s'a pornit o mișcare ostilă stărilor de față al raporturilor cu Ungaria, ci și în Boemia se ridică atât din partea Cehilor cât și a Germanilor o opozițiune foarte energică în chestiunea pactului, care tinde a constrânge guvernul austriac să aibă în vedere la negocierii înainte de toate interesele Austriei și să nu cedeze nimic din aceste interese. De câteva zile s'a încins în dieta boemă o discuțiune viuă cu privire la aceasta.

E trist că aceste semne vedite ale unei viitoare furtuni, ce se poate ridica contra Ungariei, nu îndeamnă pe guvernunții ei să se gândească mai departe și să înțeleagă odată, că prin politica dușmănoasă ce o poartă față cu naționalitățile conlocuitoare, măresc numai din zi în zi primejdia ce poate amenința țara într'un moment neașteptat.

Conferența Episcopescă din Blaj.

„Unirea“ ce ni-a sosit azi, aduce următorul comunicat:

Excelența Sa Mitropolitul Victor, a convocat pe Joia trecută pe Prea Sfinții Episcopi decezani împreună cu inspectori școlari spre a se sfătui asupra poziții, ce au să ieie față cu proiectul școlar a contelui Apponyi, prin care se vătămă așa de mult drepturile bisericești întru susținerea școalelor populare.

La grațioasa chemare a Mitropolitului a răspuns Preasfin. Episcop Demetriu al Orăzii, care a venit însoțit de canonicul M. Nyes și Preasfințitul Episcop Vasile al Lugojului, care a venit cu canonicul prelat Ioan Boros. Preasf. Episcop Ioan al Gherlei și-a scuzat absența și a trimis pe can. Ioan Georgiu.

Afara de cei înșirați, Excel. Sa Mitropolitul a mai invitat la conferență pe membri Venerabilului Capitul mitropolitan, pe Silvestru Nestor directorul școlii de fete și pe protonotarul Iacob Popa

Sedunțele s'au ținut Jo și Vineri înainte și după amiază.

Conferența a hotărât să trimită la Casa deputaților, la a magnaților

și la Regele apostolic o reprezentațiune contra proiectului de lege prezentat de ministrul Apponyi.

În această reprezentațiune să cere, ca proiectul de lege să fie retris Minstrului de culte și instrucție publică, spre a-l prelucra astfel, încat îmbunătățirea lefilor învățătoresți să se facă din Casa statului, fără ca prin aceasta să fie lipsite bisericele de drepturile cari până acum le-au avut asupra școalelor, în ce privește aplicarea și disciplinarea învățătorilor, dreptul autorităților bisericești de a aproba ele înseși manualele didactice și de a statori planul de învățământ în școale și fără de a se lua toate celelalte drepturi cari până acum le-au avut autoritățile bisericești pe baza articolului de lege XXXVIII și XLIV d n 1868 în ce privește limba de propunere română în școalele bisericești române unte.

Reprezentațiunile au fost subscrise de Arhiepiscopii prezenți și de inspectorii școlastici ai celor patru dieceze și înaintate la locul competent.

Revista politică.

Joia trecută au prezentat reprezentații bisericești gr. or. române I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu și P. S. S. L. L. episcopii Nicolae Popea și Ioan I. Papp, ministrului Apponyi *memorandul bisericești gr. or. române din Ungaria și Transilvania* în cauza proiectului de lege despre raporturile de drept și îmbunătățirea salarelor învățătoresți la școalele confesionale din patrie, insistând cu multă stăruință pe lângă ministru, ca să fie delaturate gravaminile din proiect, cari, precum se arată în memorand, jignesc drepturile autonome ale bisericești gr. or. române. Arhiepiscopii români au fost, ce-i drept, bine primiți de către ministrul Apponyi, dar acesta le-a spus că de-abia va fi în stare, să schimbe în mod esențial acele dispozițiuni din proiect, cari sunt necondiționat necesare pentru susținerea punctelor de vedere ale statului ungar. Memorandul bisericești gr. or. române îl publicăm în extras la alt loc al numărului nostru de astăzi.

În urma proiectului de lege al ministrului Apponyi s'a pornit o viuă mișcare în mijlocul Românilor pentru a protesta în contra atentatului ce se plănuiește față de școalele noastre confesionale. După marea adunare dela Blaj, despre care raportăm mai pe larg la alt loc, s'a decis convocarea mai multor adunări de protestare în Sibiu, Arad și în alte centre și este vorba a să convoacă chiar o mare adunare, la care să fie reprezentați Români din toate părțile țării. O frumoasă pildă de conștiință națională a dat și sinodul protopopesesc din Oradea mare, care întrunindu-se zilele trecute, a votat cu mare însuflețire o rezoluțiune, prin care se protestează contra proiectului ministrului Apponyi.

Comisiunea cenzurătoare a dieței a arulat Vineri mandatul de deputat al d-lui Dr. George Popovici, obținut în cercul Lugojului și în curând se va ordona o nouă alegere. După știrile ce ne sosesc, noua alegere se va face după modelul dela Bocșa. Deja au sosit în cerc 400 gendarmi, dar e vorba că vicecomitele a cerut cu totul o mie și două sute... Partidul național a hotărât să pună din nou candidatura d-lui Dr. George Popovici și să stărue ca dânsul să primească candidatura, având nu numai mare trecere înaintea alegătorilor români, ci și înaintea străinilor din acest cerc. Dumnezeu să ajute!

Dela Viena se anunță că ministrul de interne ungar Iuliu Andrassy a avut Marți audiență la Majestatea Sa, pe care l'a rugat să dea sancțiunea prealabilă proiectelor de lege ce le-a predat ministru și cari au de scop a crea așa numitele garanții constituționale. Aceste proiecte i-au fost mai de mult prezentate monarhului, dar n'au fost rezolvate până acuma, fiindcă se zice că Majestatea sa ar avea mai multe obiecțiuni față de ele.

La București au sosit alaltăieri membrii delegațiunii guvernului bulgar, însărcinați să trateze încheierea unei convențiuni de comerț cu România. Delegații ambelor guverne vor procede în cursul acestei săptămâni la redactarea convenției de comerț, care va fi depusă imediat pe birourile camerelor române.

Se știe că în ultimul timp domnea o mare agitație în principatul Bulgariei. Mișcările populare și campania violentă a opoziției, provocase mișcări de stradă, care au adus după sine luarea de măsuri mai aspre din partea guvernului, ca închiderea Universității, încazarmarea studenților și numeroase arestări. Mișcare era condusă de socialiști, la care s'au asociat naționaliștii, karaveloștii și stankoviștii. Măsurile severe luate de guvern în contra acestei mișcări de cătră guvernul bulgar, în frunte cu prim-ministrul Petcoff, au creat acestuia mulți dușmani, cari i au jurat răsbunare. Luni după amiază pe când primul-ministru Petcoff, se plimba în parcul orașului însoțit de d-l Ghe-nadieff, ministrul de comerț și de ministrul justiției, se ivi deodată un ne-uno-cut și trase 6 focuri de revolver asupra miniștrilor. Petcoff a născut de trei gloanțe, căzu mort la pământ. Ceilalți doi miniștrii au fost și ei răniți, Ghe-nadieff mai grav, iar ministrul justiției mai ușor. Atentatorul e un tânăr de 23 ani și a căutat să fugă asvârlind cu petri în urmăritori. El se numește Alexandru Petroff și a declarat că de două zile pregătea atentatul și că a împușcat pe primul-ministru servind „cauza sfântă a poporului“. Prim-ministru Petcoff s'a născut în Dobrogea la Bașichioi și el s'a ridicat de jos, fiind în tinerețe băiat de prăvălie la Tulcea, unde trăiește mama și alți frați ai lui. Petcoff a fost ministru și în cabinetul Stambuloff.

Memorandul bisericeii

gr. or. române.

Iată în extras cuprinsul memorandului prezentat de către arhiepiscopul bisericii gr. or. române săptămâna trecută ministrului Apponyi:

Se constată mai întâiu că proiectul „atinge în mod esențial viața internă a confesiunilor susținătoare de școale și mai ales tae adânc în drepturile autonome ale bisericeii noastre” și se exprimă nedumerirea, că confesiunilor susținătoare de școale nu li-s'a dat ocaziunea a se pronunța asupra acestui proiect.

Memorandul susține și față de proiectul lui Apponyi toate observările și nedumeririle exprimate în Aeresă Episcopatului român gr. or. contra proiectului Berzeviczy.

Arată că salariul fundamental proiectat nu e în proporție cu mijloacele materiale ale susținătorilor de școale. Propune salariu fundamental de 800 cor. și cuincuenalii de câte 100 cor. Declară de vătămător ș-ul privitor la aplicarea învățătorilor ajutători.

Vatămă autonomia bisericeii noastre și dispozițiunea, ca în privința prețuirii în bani a imobililor și retribuțiilor în natură să se poată face apel la comisia administrativă și recurs la judecătoria administrativă.

Comisiunii administrative i se dă sferă de competență nemeritată și la stabilirea calificațiunii învățătorilor în limba maghiară.

Vatămă grav autonomia și dispozițiunea în privința planului de învățământ și a manualelor școlare, unde statul poate avea numai dreptul de control.

Drepturile autonome ale autorităților școlare confesionale privitoare la alegerea și instituirea definitivă a învățătorilor sunt nu numai violate, ci chiar desființate prin proiectul lui Apponyi.

Drepturile autonome privitoare la disciplinarea învățătorilor sunt grav restrânse și sunt în contra „Statutului organic” și a tuturor legilor școlare anterioare, pentru că i-se dă comisiei administrative dreptul de a examina sentințele forurilor bisericeii noastre și i-se dă putere judecătorească asupra învățătorilor confesionali cu desconsiderarea autorităților bisericești competente.

„Faptele potrivnice statului pot fi judecate numai de forurile judecătorești independente. În astfel de cazuri forurile disciplinare ale învățătorilor pot lua dispoziții numai pe temeiul hotărârilor respectivelor foruri judecătorești, pentru-că altcum s'ar deschide cale destrăbălărilor politice militante de a intra în sanc-

tuarele școalei, iar învățătorul ar cădea jertfă patimilor politice”.

E necorectă și nejustă și pedepsirea comunei bisericești pentru neglijența sau defectele învățătorului.

Arhiepiscopii noștri roagă pe ministrul să ia dela ordinea zilei proiectul, să-l prelucere din nou cu ascultarea prealabilă a autorităților confesionale interesate, iar dacă acestea n'ar fi posibil, „să schimbe în direcția dorită de noi dispozițiile excepționale de noi”.

Memorandul, datat în „Sibiu 2 Martie 1907”, e prezentat în numele bisericeii române gr. or. din Transilvania și Ungaria.

Adunarea de popor din Blaj.

Duminea trecută s'a ținut în piața Blajului adunarea populară, ce a fost convocată pe ziua aceasta pentru a protesta în contra proiectului de lege școlar al lui Apponyi. Mulțime de Români din cercurile electorale Aiud, Vișeu de Jos, Dicio-Sân-Mărtin și Uioara, au luat parte la aceasta mare adunare, cu totul la 3000 de oameni.

Eată cum a decurs aceasta adunare în decursul căreia a domnit mare însuflețire.

Adunarea a fost presădată de d-l Dr. Alexandru Pop, care a salutat poporul adunat cu cuvinte calde. Cel dintâi a luat cuvântul d-l Dr. Nestor, vorbind despre sufragiul universal. Apoi a vorbit d-l Dr. Sâmpălean, care aduse laudă preoților conști de chemarea lor, de a lupta pentru luminarea poporului și desfășurarea drepturilor poporului de a se cultiva în limba sa maternă. D-l Aurel Ciato vorbește despre libertatea presei și condamnă prigoanirile puse la cale contra foilor noastre. Urmează discursul canonicului Dr. Aug. Bunea, din care estragem câte-va pasaje marcante și pline de avânt național.

Părintele Bunea a zis între altele:

„Câmpiile Lombardiei s'au albit de oaze, Dunărea s'a înroșit de sânge și toate paginile istoriei sunt pline de faptele mărețe și de luptele aprinse, pe cari le-au purtat Români dintre Carpați și Tisa pentru mărirea tronului și a țării. Deci drept avem, ca să cerem dela regele nostru să poruncească stăpânirii, să scoată din casa țării legile stricicioase limbii, credinții și bisericeii noastre. În decursul veacurilor ne au luat tot popoarele pribegite, cari s'au strecurat prin țara asta, i-au prădat tot (o voce: »tot«) poporul nostru, dar i-a rămas limba și credința și păstrându-le pe acestea a rămas poporul român (voci: »trăiască nația românească!« Aplauze prelungite și aclamațiuni sgomotoase). Limba românească nu s'a păstrat decât la vatra părintească, în cântecul și în doina noastră... Povoii popoarelor sălbatice a trecut... (o voce: »trecut! s'ajute Dumnezeu!«) și noi am început a ne închea mai întâi în biserici și astăzi iată, că suntem un popor, de care nu-și pot bate joc alții (o

voce: »Români să fim! aplauze și strigăte de »trăiască« prelungite). Avem școale cam trei mii patru sute făcute toate din truda și vrednicia noastră. Școlile românești sunt ale noastre și știm, că voi nu le veți da (voci: »Nu le dăm!« demonstrări, strigăte aprinse: »nu le dăm!«) Eu vorbesc din sufletul nostru și știu, că voi nu voiți, ca școlile, pe cari voi le-ați făcut, să nu rămână tot ale noastre (voci: »ale noastre or rămânea!«, »de bună samă nu le-om da!«) Ne-am dat sângele și ni-l dăm ș-acum pentru tron (voci: »il dăm și legea nu ne-o lăsăm!«) deci avem drept să cerem dela împăratul și regele nostru ca să ia legile lui Apponyi din dietă (voci: »Jos cu legile lui Apponyi). Ministrul n'are dreptul, să ne dea el cărțile, din cari să învățăm, n'are drept să denumească pe învățătorii noștri (voci: »n'are drept!«), asta se ține de noi. Cerem dreptate (voci aprinse: »Dreptate vrem!«) Noi ne împlinim datoria față de tron și țară, deci drept avem să cerem, să ne lase, ca să trăim ca Români (voci: »trăiască Români!«) Suntem vrednici, putem cere, ca proiectul lui Apponyi să fie retras».

După d-l canonic Bunea, care fu aplaudat cu însuflețire, a vorbit d-l Roșianu despre dreptul părinților în educațiunea copiilor și apoi a prezentat adunării

Proiectul de rezoluțiune, în care adunarea pretinde mai întâiu să se introducă fără amânare votul universal și secret, amăsurat discursului tronului din 1906, apoi pretinde crearea de legi pentru scutirea libertății presei, a gândirii și a cuvântului. Tre-când la chestiunea școlară, proiectul de rezoluțiune zice din cuvânt în cuvânt următoarele:

Adunarea populară își ridică glasul său de protestare înaintea tuturor factorilor constituționali ai țării împotriva proiectului de lege despre raporturile de drept ale școalelor populare primare, ce nu au caracter de stat și despre lefiele învățătorilor dela școalele comunale și confesionale, și pretinde, ca acest proiect să fie luat dela ordinea zilei în parlamentul țării. Nu îmbunătățirea lefiilor învățătorilor ne neliniștește, ci condițiile, de cari este legată aceasta îmbunătățire. Împlinirea acestor condiții, așa precum este prevăzută în proiectul de lege, nu poate avea altă urmare, decât desființarea naționalităților nemaghiare și a bisericilor lor. Nu se mai ține seamă în acest proiect de legile fundamentale din 1868, pe cari se întemeiază și de cari este legată restabilirea constituției ungare. Limbile naționalităților sunt scoase chiar și din acele școale agronomice de repetiție, cari vor fi susținute de naționalități și bisericile lor și astfel se vatămă paragraful 17 din art. de lege XLIV din 1868, care îndatorește statul, ca în ori și ce fel de școale, chiar și în cele de stat până sus la academiile și la universități să se îngrijească, ca naționalitățile nemaghiare să se folosească numai de limba lor în predarea învățământului public.

În celelalte școale primare confesionale se dă limbii maghiare un teren atât de larg, încât limbile naționalităților abia mai au ceva loc. Cele mai importante obiecte de învățământ, ca aritmetica, istoria, geografia, constituția patriei, au să se predeie în legătură cu învățarea limbii

maghiare și după manuale și plan aprobate exclusiv de ministrul de culte și instrucțiune publică, ceea-ce face aproape cu neputință instruirea și creșterea pruncilor în limba părinților.

Senatele școlare, preoții, învățătorii și autoritățile cele mai înalte bisericești sunt silite a se îngrijii de învățarea limbii maghiare în măsură așa de mare, încât fiecare prunc, când iese din școala elementară, să știe vorbi și scrie ungrește. Și măcar că din punct de vedere pedagogic aceasta este o pretenziune nefreasă, iar între împrejurările noastre etnografice pretenziunea aceasta nu se poate împlini, totuși dacă nu se obține acest rezultat, proiectul de lege dictează pedepse aspre asupra senatelor școlare, asupra preoților, învățătorilor și asupra autorităților bisericești și merge așa de departe, încât în multe cazuri sistează chiar și dreptul bisericeii de a-și susține școala.

Astfel stând lucrul proiectul de lege tintește la desființarea naționalităților cu ajutorul școalelor proprii, ce și-leau înființat cu mari jertfe, ceea-ce spune apriat și ministrul de culte și instrucțiune publică, când în motivarea proiectului de lege arată, că scopul aceluia este contopirea națională (nemzeti összeforradás). Prin aceasta este însă amenințată însăși existența bisericilor românești, cari folosindu-se în cultul dumnezeiesc numai de limba românească, trebuie să-și peardă neapărat pe credincioșii lor, îndată ce aceștia nu vor mai primi în școalele primare o instrucțiune bună și largă în limba lor națională, care singură îi poate face să priceapă toată slujba dumnezeiască, singură îi poate lega pentru totdeauna de adevărurile cari se predică din toate cărțile liturgice și corale, din toate cântările bisericești, din toată maiestatea și frumseța fără păreche a cultului dumnezeiesc din toate bisericile noastre.

Biserica totdeauna a socotit școala de cel mai puternic mijloc pentru conservarea sa proprie. Prin proiectul de lege, de care ne ocupăm, i-se ia însă din mână chiar acest mijloc de existență. Căci nu mai poate servi bisericeii aceea școală, care după proiectul de lege nu mai folosește manuale aprobate de auctoritatea bisericească, ci exclusiv de ministrul de culte și instrucțiune publică; care nu mai are învățător numit în mod independent de către susținătorii ei, ci numai cu aprobarea ministrului; căreia nu-i mai prescrie biserica planul de învățământ, ci ministrul; — care nu-și mai poate iniția învățătorului necredincios și stricat fără aprobarea ministrului. Nu poate duce decât la destrămarea organismului bisericesc aceea școală, care după proiectul de lege dă învățătorului lefă mai mare decât preotului, și astfel aruncă între acești doi factori culturali mărul de ceartă, de invidie și împărțire; care se scoate aproape cu totul de sub înriurinta bisericeii și se pune sub înriurinta unor factori, cari pot fi purtați de spirit dușmănos față de bisericeii și de instituțiunile ei.

În fața acestor mari primejdii pentru existența poporului românesc și a bisericeii lui, noi toți cei adunați aici, ca niște supuși credincioși ai Majestății Sale Regelui nostru apostolic și ca cetățeni devotați ai țării de sub stăpânirea Lui preainaltă, ne ridicăm glasul nostru de protestare și cerem dreptate, care trebuie să ni-se dea în schimb pentru sângele și averea, ce le jertfim pentru mărirea patriei și a tronului.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Sonet.

D-soarei * * *

Oh! Las' orașul tău, cu mine vină
Departen munți! Acolo 'i o livadă
Ascunsă'n codrii verzi, în flori scaldată
Ș'n roua dimineților senine.

Acolo-i fericire și lumină
Și viața'i simplă și neturburată,
Ca firea blândă 'i sfântă și curată.
Și doina sună lină, tot mai lină.

Să ascultăm, când soarele răsare,
Cum cântă din huceag priveghitori
Ș'ncet cum trece turma preste vale.

Cu ochii tăi senini și visători
Apropie-te, vino pe cărare
Și fi a mea, tu floare între flori!

I. Costa.

Impăratul Napoleon I.
și fiica învățătorului.

Episod istoric din războiul de la 1805.

Anul 1805! Acesta a fost un an grozav pentru Europa și în special pentru Austria, care se vedea din nou constrânsă să se apere cu armele în contra împăratului Napoleon I., care amenința să cucerască întreaga Europă.

Austria aliată cu Rusia și Anglia primise declarația de războiu pe la sfârșitul lui Septembrie și deja la sfârșitul lui Octombrie se revărsa amenințătoarea armată a lui Napoleon în Austria și se apropia de Viena....

O ceață posomorită de Noemvre se lăsase asupra văilor Dunării, la dreapta și stânga marelui fluviu. În satul O. lângă Melk trec mereu trupe franceze. Locuitorii spăriați se refugiaseră parte în păduri sau în alte ascunzători, parte așteptau în locuințele lor sau pe strade evenimentele ce erau să se desfășoare. Dar nu se întâmplă nimic. Francezii străbătura repede satul îndreptându-se spre reședință. După amiază începu să cadă o ploaie deasă și rece, făcând pe toți să fugă în case. Deodată răsunară semnale de trâmbiță. Un nou regi-

ment intrase în sat și se opri în piață. Cărând după aceea regimentul fu încvartiriat pe la locuitori. În școală sosiră șase grenadiri sub comanda unui sergent. Învățătorul Weinmeich și frumoasa sa fiică Clara făcură tot ce le stase în putință, ca să mulțumească pe soldați.

Seara ședea amândoi într'o cameră. Deodată intră sergentul, un tânăr frumos și voinic, cu părul și barba blondă și cu ochi albaștri.

— Cu ce vă pot servi? întrebă învățătorul în limba franceză.

— Oh, vous parlez français? răspunse sergentul vesel, dar apoi adăuse repede: Dar eu știu și nemțește. Sunt din Alsatia și mă numesc Pierre Morland și orașul meu natal este Nancy. Acolo trăește mama, căreia aș dori bucuros să-i trimit o scrisoare.

Clara aduse în grabă hârtie, cerneală și un condei de găscă și Morland începu să scrie, uitându-se însă des în ochii frumoasei Clara. După terminarea scrisoarei tinerii intrară în vorbă și peste un ceas se părea ca și când s'ar fi cunoscut de ani de zile.

A doua zi știau că se iubesc, deși numai privirile lor trădau dulcele secrete. Iarăși se făcu seară. Deodată răsunară

semnale, soldații alergară afară, și oficerii încălecară. Se trimiseră patrule și se postară sentinela.

Pe la ora 10 seara cineva bătu în geamul camerei Clarei, care aranja rufele. Fata, deși speriată, deschise geamul. Era Morland, care-i zise:

— N'am putut să plec fără să te mai văd odată și să-ți spun poate pentru ultima oară că te iubesc din adâncul inimei mele. Oh, Clara!

— Pierre! șopti fata, care se făcuse roșie ca o cireșă. Morland se ridică pe cerceveaua ferestrei, pentru ca să dea iubitei sale prima sărutare, — când de-odată fu tras jos, și încunjurat de soldați iar căpitanul O'Brien, care avea năcaz pe frumosul sergent, strigă:

— O, Cujon! Ai părăsit postul?... În timp de războiu! O să-ți arăt eu! Luați-l!

Morland fu tras cu forța, pe când sârmana Clara plângea și se văita apoi alergă afară din casă în noaptea întunecoasă...

Era dimineața. Pe piața din St. Pölten o splendidă suită aștepta pe împăratul Napoleon. Când acesta eși din casă, credincioșii săi îl salutară cu respect și îl salutară amical. Tocmai era să încalce, când

Tot-o dată adunarea roagă pe Ilustrii noștri arhierii ca la locurile competente să lucreze din toate puterile, ca să se delatureze atentatul îndreptat împotriva legii și a limbii noastre.

Adunarea cu tot dreptul nutrește credința și nădejdea, că deputații noștri vor lupta cu toate armele legale în parlamentul țării, ca proiectul de lege al ministrului Apponyi, privitor la învățământul popular, să se ieie dela ordinea zilei.

În fine adunarea roagă pe deputații naționalităților să organizeze o adunare de protestare a întregului neam românesc.

Proiectul de rezoluțiune de mai sus a fost primit unanim și cu însuflețire de adunare.

Proiectele lui Apponyi în camera ungară.

În cele trei zile dintâi ale săptămânei acesteia discușiunea s'a învârtit în jurul primului proiect școlar al lui Apponyi, prin care se regulează salariile învățătorilor de stat. Au vorbit în aceste trei zile aproape numai deputați naționaliști, cari firește au făcut opozițiune proiectului.

Deputații naționaliști au decis adecă în clubul lor să ia cuvântul cât mai mulți dintre ei și la proiectul despre învățătorii de stat, prin care asemenea se ignorază și se calcă drepturile naționalităților, deoarece în școlile de stat nu se ține seamă de drepturile limbei materne, iar în ce privește pe învățătorii de stat ei sunt mult favorizați în toate privințele și nu se ajută în mod egal și învățătorii confesionali.

În sensul acesta a vorbit deputatul Al. Vaida în ședința de Luni, dela începutul ședinței până la încheierea ei, adecă patru ore întregi. O vorbire așa de lungă a deșteptat între Unguri bănuiala, că deputații naționaliști vor să facă obstrucție. Dar ei n'au intențiunea aceasta, ci cel mult voiesc să amâne discușiunea asupra primului proiect de lege școlar ca să câștige timp până ce va veni rândul proiectului privitor la școlile confesionale. În genere au hotărât să vorbească cât mai mulți în contra proiectelor.

Dr. Vaida a spus în vorbirea sa de Luni, că situațiunea naționalistilor, cari sunt singurul partid de opoziție în cameră, le impune grele îndatoriri, căci îi obligă totodată să reprezinte opoziția țării făcându-se astfel păzitorii reputațiunei parlamentarismului ungar. A arătat foarte cu de-amănuntul deosebirea ce există între tractarea învățătorilor de stat și a celor confesionali. A citat și multe date dintr-o carte a profesorului Halasz, care constată că în toată țara sunt 13269 școli confesionale și 4231 școli de stat și a vorbit și cu privire la legea de naționalitate și care dă drept nemaghiarilor să se folosească în școli de limba maternă până la universitate.

Dep. Vaida, care a fost adeseori întrerupt de președinte, și-a continuat vorbirea și după pauză a vorbit până la 2 oare p. m. Atunci s'a rugat să i-se dea voie de a vorbi și peste ora obișnuită ca să termine. Vice-președintele Rakovsky însă, care a prezidat după pauză, s'a opus cererii sale, iar după ce Vaida a vorbit mai departe, Rakovsky i-a detras cuvântul. Dr. Vlad a sărit în apărarea lui Vaida și abia a cerut cuvânt și i-a detras și lui cuvântul, fiindcă n'a voit să spună la ce § al regulamentului camerei vrea să vorbească. Intre sgomot și iritare s'a încheiat ședința.

Marti, deputatul A. Vlad a pedit în

auzi la spate un sgomot. Camerierul său Rustan, tocmai era să pună mâna pe sabie, când o fată tinăra își făcu loc printre rândurile soldaților și se aruncă la picioarele lui Napoleon.

— Grație! striga ea, ridicând brațele, grație Majestate! Ea știa tranțuzeste, deoarece învățase dela tatăl ei.

Napoleon surprins de a auzi pe o fată dela țară vorbind franțuzeste, făcu Clarei un semn să se ridice și o întrebă cu bunăvoință:

— Spune dragă, despre ce e vorba.

— Despre onoarea sau poate despre viața unuia dintre cei mai credincioși luptători ai M. V. Vă rog, Sire, pentru sergentul Morland, care alaltăieri a stat în cartier la noi.

Eri noapte a fost trimis la posturi, chiar în apropierea noastră... camera mea era încă luminată... el se lăsa a fi ispitit, de așa părăsi postul, pentru ca să-și i-a rămas bun dela mine. El nu stătuse nici zece minute la fereastra mea, când sosi un căpitan cu patrula de soldați și-l arestă. Poate că acel căpitan era supărat, că n'am primit curtea ce-mi făcea...

— Spune pe scurt, o întrerupse împăratul.

contra lui Rakovsky, acuzându-l că în ședința premergătoare a călcat în mod volnic regulamentul, împiedicându-l pe el și pe Vaida să vorbească. Rakovsky s'a apărut contra învinuirii că a procedat volnic și reacționar. Vaida cere cuvânt la regulamentul. Președ.: La ce paragraf vrei să vorbești? Vaida: La § 1 până la § 319. (Haritate și sgomot). Președ.: De ce? Vaida: Am cerut cuvântul la toți §-ii pentru ca președintele să nu mi-l detragă. În fine vorbiră încă la regulamentul deputații Pop, Goldiș și Hodza. Camera n'a adus deciziune, dar toată discușiunea a fost o condamnare a procedurii lui Rakovsky.

După pauză a vorbit deputatul ungar Pető pentru proiect, cerând ca învățământul în școlile de stat să fie gratuit. Apoi a vorbit ministrul Apponyi arătând de ce idei și motive a fost condus la reforma de față și că dacă guvernul va dispune de bani mai mulți va face și ceea ce dorește Pető.

În ședința de Mercuri 13 a luni curente a vorbit deputatul Vlad, care zise că pretenziunile învățătorilor sunt justificate și propuse o moțiune ca guvernul să fie însărcinat a regula toate școlile de repetiție economice în mod unitar, respingând proiectul prin care învățătorii sunt dați pradă volniciei ministrului. Deputatul naționalist slovac Hodza combate proiectul zicând între altele că e compus în spirit clerical. În fine la cuvântul Dr. Maniu, care arată că în ce privește executarea legii naționalităților de vină sunt politicianii conducători ai Ungariei, cari nu și-au ținut promisiunea de a face să se eșecute această lege.

Din 15 l. c. până Luni în 18 camera nu va ține ședință. Vacanța aceasta s'a dat pentru ca deputații kossuthiști să poată lua parte la aniversarea de 15 Martie. Proiectul de lege a lui Apponyi relativ la școlile confesionale va putea fi pus așa dar numai săptămâna viitoare la ordinea zilei.

Scrisoare din București.

Completarea cabinetului Cantacuzino. — Situația politică. — O vizită la Roma. — Mișcarea antisemită. — Asasinarea prim-ministrului bulgar. — O nuntă originală. — Timbul.

— 27 Febr.

În urma complectării cabinetului prin intrarea d-lui C. Istrati, fostul comisar general al expoziției jubilară, ca ministru al domeniilor, în locul d-lui I. Lahovari, care a trecut la departamentul externelor, situația politică s'a liniștit. Peste câteva zile va veni în discușiunea Camerei proiectul de budget pe exercițiul 1907—1908. Prin cercurile politice se crede că se va retrage și proiectul de lege asupra reformei magistraturii, pentru ca astfel sesiunea Parlamentului să poată fi închisă la 15 Martie. După această dată Regele Carol și Regina Elisabeta vor pleca la Mentone în Franța.

Se știe că astă-vară Expoziția dela Filaret a fost vizitată de primarul Romei, contele de San-Martino, trimis în mod oficial ca să dăruiască capitalei București, din partea capitalei Italiei, o statuă de bronz reprezentând tradiționala lupoaică, emblema urbei eterne. În luna Aprilie primarul Capitalei M. Cantacuzino, însoțit de o delegațiune de consilieri comunali se vor duce la Roma ca să răspundă acelei vizite și să mulțumească primarului Romei pentru frumoasa și măgulitoarea atențiune.

— Morland va fi împușcat, continuă Clara plângând și căzu din nou în genunchi, dacă M. V. nu-l salvează. Vă rog, mare împărate, grație, grație!

Napoleon ridică pe Clara și o mângâia cu o voce blândă.

— Fii liniștită, sergentul nu va fi împușcat, pentru aceasta îți dau cuvântul, mai mult nu îți pot făgădui!

Adjutantul împăratului, generalul Rapp, îi șopti: »Dute liniștită acasă, sergentului nu i-se atinge nici un fir de păr din cap!

Clara își ridică încă odată mâinile și pleca. Napoleon încăleca și pleca cu escorta sa.

În satul N. făcu popaz și aici Morland fu adus înaintea lui, într-o trăsură închisă.

Deși legat în lanțuri, el sta drept în picioare în fața Suveranului său, care-l privea încruntat.

— Ce te-a înduplecat să-ți părăsești postul și încă în timp de campanie?

Morland răspunse cu seriozitate și modestie:

— Sire, am greșit, și mi-am călcat datoria în zece minute. Da de zece ani

Studentimea universitară din capitală este cuprinsă de agitațiune în contra Evreilor, deoarece doi studenți români cari au intrat într'un magazin evreesc din strada Șelari, au fost insultați de patron și de băieții din prăvălie. Auzind despre aceasta un număr mai mare de studenți a plecat spre arel magazin, ca să dea o lecție acelor obraznici evrei, aceștia însă aflând mai din vreme, au închis magazinul. Scornindu-se că studenții pregătesc manifestații în centrul comercial evreesc, s'au luat măsuri de pază; posturile de gardiști au fost întărite, iar gendarmii călări concentrați. În curând studențimea universitară va ține un nou meeting în contra Evreilor. Se pare că această mișcare ar fi în legătură cu reșcoalele țărănești, cari s'au întâmplat zilele acestea în nordul Moldovei în contra hrăpitorilor arendași evrei.

Asasinarea primului-ministru al Bulgariei Petcov, care este de origine din județul Tulcea, a produs o mare senzație în toate cercurile capitalei. Ziarele publică lungi amănunte telegrafice asupra acestei odioase crime.

O nuntă originală s'a celebrat alaltă-seară, Duminecă, în vastul local al școlii »General Gulescu«. Societatea muzicală »Hora« a cunoscut prin președintele ei, d-l Dobrescu, directorul serviciului casei artelor din ministerul cultelor și cu soția sa, pe tinerii membri ai acestei societăți, d-l G. Duport și d-șoara Stefania Mateescu. Cununția a fost celebrată de părintele econom stavrafor Avramescu dela biserica Brezoianu împreună cu un preot. A asistat un public foarte frumos și a cântat corul societății »Hora« de sub conducerea harnicului maestru profesorul J. Movilă. După terminarea serviciului divin, tânăra pereche a primit felicitările, după aceea s'au servit bomboane, prăjituri și șampanie. S'au rostit mai multe toast, apoi s'a început dansul, care a durat până la 3 dimineața, în cea mai mare animație. Cheltuielile acestei nunți originale au fost făcute de societatea »Hora«, care a oferit m' resei, ca dar de nuntă un serviciu de masă complet de toată frumusețea, iar nașul d-l Dobrescu, un serviciu de șeșase cești de argint.

De astăzi dela amiază o zăpadă abundentă a căzut asupra capitalei, însoțită de un viscol aspru, ca și când am fi în luna Decembrie. Pe mai multe linii de tramvai circulația a fost întreruptă. Viscolul continuă și pe când scriu aceste rânduri pe la miezul nopții.

ȘTIRILE ZILEI.

— 1 Martie v.

Distincțiune. Din București ni-se scrie: Confratele nostru Marion dela ziarul »Universul« din București și vechiul colaborator al »Gazetei« noastre a fost decorat de M. S Regele României cu ordinul »Coroana României« în gradul de cavaler și cu Medalia jubilară. De asemenea juriul expoziției generale din București din 1906 i-a decernat »Medalia de aur« cu diploma specială și »Placheta de colaborator«.

Medalii românești. Reuniunea femeilor din Cluj »St. Maria«, ca să stărnească evlavie în popor a bătut medalii cu chipul Maicii Preceste și inscripțiune românească. Sunt de două feluri albe și de aramă galbenă. Se vând în folosul bisericei din Cluj la Dr. Iuliu Florian, secretarul reuniunii 100 bucăți = 10 cor. plus porto rec. (str. Jokai 6).

urmez drapelul victoriosului general Bonaparte, al primului consul și al marelui împărat al Francezilor. Voiam să văd încă odată o fată, pe care o iubeam foarte mult. N'am putut face altmintealea. Viața mea a fost închinată întotdeauna Franței și M. V.!

Napoleon se gândi câteva momente, după aceea zise, cu o privire amicală: »Legea marțială pronunță asupra ta pedeapsa cu moarte. Aceasta ț-i-o iert ca Suveran și ca comandantul tău suprem. De degrađațiune însă nu te pot scuti. Dute ca grenadir al meu și câștigăți mari onoruri. Și dacă gloanțele te vor cruța, atunci vom vorbi iarăși. La revedere după viitoarea victorie.

— Vive l'empereur! strigă Morland plin de bucurie, acompaniat de întreaga suită a împăratului.

Într'aceea Clara plecase acasă obosită și sfortându-se să-și ascundă lacrimile în fața tatălui ei. Noaptea o petrecu în insomnie.

A doua zi sosi în sat o estafetă călare și se opri în fața școlii. Clara se repezi afară și primi dela curier o scrisoare

Ajutoarele văduvelor scrie »Unirea«, au crescut în anul acesta în archidieceză la 144 cor., a unui orfan cu mamă 48 cor. și a unuia fără mamă 72 cor. Ajutorul cel mai mare ce s'a dat e de 432 coroane. Averele fondului văduvelor și orfanilor de preoți s'a ridicat la sfârșitul anului trecut la suma de peste 415 mii cor.

Pentru masa studenților români din Brașov au mai intrat de la institutul de credit și economii: »Cordiana« 20 cor., »Oltiana« 60 cor., »Furnica« 50 cor., »Zărândeana« 20 cor. și de la d-l Vasile N. Orghidan (București) 20 lei în memoria prietinelui său răposat Dimitrie Cepescu.

Primească marimonioșii donatori cele mai călduroase mulțumiri. Direcțiunea gimn. gr. or. român.

O faptă vrednică de laudă. Foia »Erdély Hirlap« aduce următoarea știre: Într-o comună românească din Bihor s'a licitat zilele trecute pădurea foștilor iobagi. S'au aflat opt inși, cari voiau să o cumpere. S'au ținut cât s'au ținut la preț, dar de la o vreme n'au mai urcat. În sfârșit a luat pădurea un negustor de lemne, jidan cu numele Kronberg, pentru prețul de 95.700 coroane. La licitație au fost de față primarul și toți jurații comunali. După licitațiune împunericul frmei Kronberg, a dat birăului 10 coroane ca să bea aldămaș. Birăul a primit banii zicând: Mulțumim frumos, dar noi banii ăștia nu-i bem. În loc să-i dăm pe rachie îi vom da copilului care învață mai bine la școală, ca cinstel...

Societatea »Petru Maior« mulțumește cu cea mai mare recunoștință tuturor cari i-au dat sprijinul la concertul aranjat de ea în Decembrie 1906. Mulțumește pentru suprasolvirile ce s'au făcut la casă și pentru răscumpărările de bilete ce ni-au venit până prin Februarie, din care cauză a și întârziat aceasta mulțumită publică. La casă au suprasolvit: d-nul L. Anton 3 cor., d-na Sofia Babeș 20 cor., d-nii Dr. I. Babeș 10 cor., Dr. Gh. Bilașco 8 cor., Ghenadie Bogolevici 5 cor., O. Bordan 1 cor., Dr. I. Christian 2 cor., Dr. I. Dragonescu 4 cor., Dr. A. Dumitrean 5 cor., Dr. I. Erdélyi 8 cor., Ant. Husar 5 cor., Rom. Leota 5 cor., Dr. D. Liuba 2 cor., C. Mesaroșiu 2 cor., A. Mesaroșiu 2 cor., I. Metes 1 cor., Ioan Mezei 5 cor., Anton Mocsonyi de Foen 50 cor., Moldovan 2 cor., Dr. A. Nistor 2 cor., N. Negruțiu 1 cor., Vasile Oana 2 c., I. Onciu 2 cor., Ios. Onciu 2 cor., Dr. Pascu 3 cor., Dr. A. Popescu 3 cor., Gheorghe Rădulescu 8 cor., Dr. T. Tanco 6 cor., E. Zaslo 2 cor.

Iar prin post următorii domni: Dr. Zosim Chirtoș 10 cor., Florian Cocian 8 cor., Dr. Iosif Gall 20 cor., Em. Gheaja 5 cor., I. Meșianu 15 cor., Alexandru și Elena Mocsonyi de Foen 100 cor., Alexandru Mocsonyi de Foen jun. 10 cor., Vasilie Onaciu 20 cor., Gheorghe Pop de Băsești 25 cor., Dr. Iustin Pop 5 cor., Nicolae Popea 20 cor., Dr. Gheorghe Plopu 10 cor., Dr. Dumitru Radu 30 cor. Budapesta, Martie 1907. Pentru societate: Pompiliu Nistor, președ., Nicolae Negruțiu, secretar.

»Reuniunea funebrelă română din Lugos« invită la o IX-a adunare generală ordinară care se va ține Duminecă în 24 Martie 1907 st. n. la 11 oare a. m. în sala comitetului parochial gr. or. român din Lugos (curtea bisericei).

Farmacie română în Alba-Iulia. Ni-se comunică următoarele: Se atrage atențiunea

din cartierul general, în care i-se comunică ordinul împăratului, că Morland a fost grațiat și că servește mai departe ca simplu grenadir. Fața palidă a Clarei i-se înșenina și ochii îi străluceau de o nespusă bucurie.

Trecură mai multe săptămâni, Populația cuprinsă de temere aștepta știrile de pe câmpul de răboiu. Se știa numai atât că armatele se află față în față în Moravia. Clara mergea des la biserică, unde se ruga ferbinte pentru izbânda armelor patriei ei și pentru — viața lui Morland, deși acesta era »dușmanul« ei.

La 2 Decembrie a avut loc bătălia a celor trei împărați la Austerlitz. 80.000 Ruși și 25.000 Austriaci se aflau în fața lui Napoleon, care raporta în abia patru ore o victorie decisivă. Generalul Rapp, care conducea coloanele sale fără pălărie și cu sabia frântă în contra Rușilor, avea cel mai mare merit. În primul rând al trupeii sale se lupta fostul sergent și actualul grenadir Morland, săvârșind adevărate minuni de vitejie. Deși rănit de două ori, dar nu grav, el rămase în primele rânduri și numai spre sară în un foc din tabără se lăsa să fie bandagiat.

Tocmai când chirurgul voia să-l pă-

nea On. public din Alba-Iulia și jur, că farmacia „Sfântul Stefan” din piața Alba-Iuliei (lângă casa orășenească) odinioară a lui d-l Leo Storffer, trece cu ziua de 4 Aprilie a. c. în proprietatea d-lui Nicolae Vlad, farmacist în Orăștie. Cunoșcând renumele bun ce și l-a câștigat această firmă în piața Orăștiei, nu ne îndoiim, că și farmacia cea nouă din piața Alba-Iuliei, condusă de fiul d-sale d-l Virgil Vlad se va nizi ca în curând să-și câștige prin satisfacerea tuturor așteptărilor mușterilor săi cea mai mare și mai deplină încredere.

Cavalermaghiar. Pe una din galeriile dielei se aflau în decursul ședinței de Luni mai multe doamne române, între care unele îmbrăcate în costum național de Săliște. Pe când vorbea deputatul Valda a apărut pe galerie independentul ungar șovinist încarnat Nagy și trecând pe lângă doamnelor române, între cari se aflau și doamnele Valda și Lucia Cosma, a vorbit de rău pe deputații naționaliști și a zis cătră dame: acestea ar trebui puse în salamura, (besözni valo). Atunci doamna Cosma s'a întors spre el și a exclamat: „Infamule! Acesta este cavalermaghiar?”

Convocare. Membrii reuniunii „Maica Domnului” a femeilor gr. cat. pentru decorarea bisericii din Noul român, se convoacă la a doua adunare generală ce se va ține în 24 Martie st. n. 1) Deschiderea adunării 2) Raportul despre activitatea comitetului și averii reuniunii 3) Alegerea unei comisii de 6 pentru cenzurarea raportului de sub p. 2. 4) Raportul comisiei. 5) Statorirea bugetului. 6) Alegerea celor 7 membrii în comisiunea verificatoare. 7) Eventuale propuneri. 8) Inchiderea adunării. — Noul-român în 10 Martie 1907, Maria Bonca n. Bugner, președintă. Alexandru Bugner, secretar.

Reprezentanța comunei Mărgău la propunerea d-lui George Ungur cu unanimitate de voturi — văzând lățirea cea blăstămată a beției — a hotărât ca în Dumineci și sărbători cărciumele să fie închise. E de dorit ca în tot locul unde este în-cuibată afurisita de beaură să se imiteze pilda Mărgăului. G.

Avis. Subscrierul cumpărând în anul trecut 1 kgr. de soia (plantă despre care s'a scris în timpul din urmă cu îndemnul de a se încetățeni și la noi ca foarte folositoare) și cultivând această cantitate am obținut 60 de kgr. din care am vândut până acuma 20 kgr. cu 40 coroane. Mai am 30 kgr. de soia galbină și 10 kgr. de soia neagră. Doritorii de a cultiva această plantă să se adreseze la mine. 1 kgr. trimis franco costă 2 coroane. La comanda mai mici de 1 kgr. sunt a se socoti și spesele de poștă. Despre modul de cultivare și întreținere al acestei plante într-adevăr folositoare voui da amănunte în această foaie cât de curând. Hosman (u. p. Ujegyház) 8/III 907. Ioan Pampu, învăț.

Mulțămintă. Direcțiunea institutului de credit „Șerăciana” din Șercaia din suma rezervată spre scopuri culturale a votat 20 cor. școlaei gr. cat. din Veneția de jos pentru procurarea de cărți la copiii săraci. În numele senatului școlar al acestei școlae viu a aduce mulțămintă publică cu atât mai mult, că deși acest institut lucră cu un procent mai moderat decât celelalte institute din împrejurime, ajutând prin aceasta și poporul, din profitul curat în tot anul votează sume frumoase și spre scopuri filantropice. Veneția de jos în 12 Martie 1907. Cornel Langa, inv. gr. cat.

răsească se isca în trupă o vie mișcare. Se apropia Napoleon călare urmat de generalul Rapp și de suită.

Generalul Rapp galopa înainte strigând: Grenadir Morland! Grenadirul se presinta înaintea împăratului.

— Tamburi! strigă Rapp și repede săriră șease tamburi.

— În numele Maj. Sale împăratului, înnunță generalul, grenadirul Morland este iarăș numit sergent... Sunete de tobe. Morland voește să se arunce la picioarele împăratului.

— Stai, ordona Rapp. În numele împăratului, sergentul Morland este numit locotenent. Iarăș sunete de tobe. Și pentru a treia oară anunță generalul: În numele împăratului locotenentul Morland este numit căpitan!

Plombele, cu care sunt prevăzute semintele de sfeclă mai cu samă din Bisenz (Moravia) duc în rătăcire pe economi. Plombele aceste în cele mai multe casuri au inscripția „Originalzüchtung Quodlinburg” sau „Original—Norddeutsche Saat.” Numele producătorului lipsește, de oarecumele falsificat se pedepsește. Economul nu poate ști că ce fel de sământă conțin sacii cu astfel de plombe, care sunt puse numai ca să ducă în rătăcire pe economi. Cu aceasta ocazie este de actualitate a atrage atențiunea că deja am anunțat, cu ce îngrijire mare se aleg sfecele din care se prepară semintele și folosul cel mare ce se obține prin împregnare. În „Köztelek” organul oficios al Reuniunii agricole, d-l profesor Georg Linhard, prima capacitate în resortul acesta, se exprimă în modul următor: „Sământă de sfeclă împregnată, ce vinde firma Edmund Mauthner din Budapesta în toată țara, se bucură de un timp îndelungat de un renume bun. Sămintele răsar iute și deopotrivă și steclele se desvoaltă frumos și cu putere. Acest fapt nu se poate ignora. Economii doștri practici și experți o știu aceasta de mult timp din experiență proprie.

O avere sunt altui de vițe cultivați conștiențios de specialiști. Se pot procura mai ieftin din pepinaria „Millenium” în Nagyösz, comitatul Torontal. Administrațiunea trimite la cerere catalogul în limba română ilustrat, gratis și franco și dă lămuriri bucuror ori și cui să interesează de cultura vinului.

De ce untura de pește a lui Zoltan? Pentru că este fără miros și gust rău, conține multă materie nutritivă, o beau bucuror copii și adulții. Când este vorba de untură de pește, numai de a lui Zoltan poate fi. Se capătă în farmacia „Sticla cu 2 cor. sau în farmacia lui Bela Zoltan, Budapest, V Szabadságtér.

Proiectul de lege al ministrului Apponyi.

(Fine.)

Procedura disciplinară.

§. 23. Autoritatea confesională efectuește procedura disciplinară, după regulamentele sale proprii. Fiecare autoritate confesională e datoare să prezinte ministrului de culte și instrucțiune publică regulamentul disciplinar, în mod prealabil, pentru a fi luat la cunoștință. Autoritatea confesională școlară e datoare să înceapă procedura disciplinară la provocarea ministrului de culte și instrucțiune publică în contra învățătorului confesional împărțit de ajutor de stat, ca întregire de salar, ori ca adaos de serviciu, în ori ce sumă, în toate oazurile pentru cari §-ul 7 din art. de lege XXVIII. dela 1876 prescrie procedura disciplinară. La dorința ministrului de culte și instrucțiune publică învățătorul are să fie la tot cazul suspendat. Dacă autoritatea confesională nu ar începe procedura disciplinară în 15 zile dela primirea ordinațiunii, ori dacă nu o ar termina în trei luni de zile fără a se putea justifica, în urmă dacă nu ar trimite sentința ministrului în termen de 15 zile dela aducerea ei: în toate acestea cazuri afacerea disciplinară trece în competența comisiei administrative, care o efectuește după dispozițiunile din art. de lege 28 dela 1876. Dacă autoritatea supremă bisericească judecă la pierderea ofi-

ciului pe învățătorul dela școala confesională care primește ajutor de stat, fie ca salar, ori ca adaos de serviciu, e datoare să trimită sentința ministrului de culte și instrucțiune publică în 15 zile. Ministrul în curs de o lună dela primirea sentinței poate să ordoneze procedura nouă, cu cooperarea unii emisii din partea comisiei administrative și se provoace aducerea unei nouă hotărâri. Iar dacă ministrul nu să pronunță în termenul pus, sentința poate fi executată. Ministrul de culte și instrucțiune publică poate să sisteze plățirea ajutorului de stat odată cu provocarea trimisă autorității confesionale ca să înceapă procedura disciplinară, ori apoi în cursul procedurii ori și când.

§. 24. Ministrul de culte și instrucțiune publică poate ordona procedura disciplinară în contra învățătorului aplicat la școala populară elementară de ori ce caracter, fără considerare la faptul, că primește ori nu ajutor de stat, ca întregire de salar, ori ca adaos de serviciu, și procedura este a se efectua prin comisiunea administrativă în modul stabilit în §-ul 7 al art. de lege 28 dela 1876, cu dreptul de apelare indicat tot acolo, — în următoarele cazuri:

a.) Când învățătorul e neglijent în ce privește învățarea limbii maghiare, ori nu o propune cu succes corăspunzător scopului expus în §§-ii 16, 19 și 20 al legii acesteia, respective nu conform dispozițiunii cuprinse aci, sau dacă dispozițiunile din §§-ii 16 și 17, respective 20, nu le implințește.

b.) Când folosește în școala manuale oprite de guvern, ori manuale și mijloace de învățământ cari nu sunt incuviințate din partea ministrului, conform §-ului 20.

c.) Când ia direcție contrară statutului. Direcție contrară statutului este a se considera ori ce acțiune îndreptată în contra constituției statutului, caracterului național, unității, poziției separate, integrității teritoriale ale statului, mai departe în contra întru-bunțării limbii statului, determinată în lege, în contra păjirii, insigniilor, steagului statului, fie că aceasta s'a întâmplat în localul școlaei, ori afară de școala, sau pe teritoriul altui stat, cu cuvântul, în scris, pe calea tiparului, prin chipuri cu ajutorul manualelor, ori altor mijloace de învățământ.

d.) Când agitează în contra confesiunilor sau în contra singuraticelor clase sociale, precum și în contra proprietății sau a instituțiunii de drept a căsătoriei, ori amăgește în contra dispozițiunilor legii, cu împărțirea de proprietăți particulare și publice.

e.) Când în contra dispozițiunilor din §-ul 18 al art. de lege IV. dela 1903, se ocupă cu chestii de emigrare.

Dispozițiunile acestui paragraf nu dispensează pe susținătorii de școlae dela datorința de a griji, în cercul lor de activitate, ca punctele de vedere aci menționate să fie respectate. Dreptul disciplinar pot deci să-l exerciteze și cu privire la acestea, dar în astfel de cazuri au datorința să trimită, după aducerea sentinței, atât sentința, cât și toate actele disciplinare, ministrului de culte și instrucțiune publică. Ministrul, dacă află de lipsă, poate ordona în înțelesul introducerii dela acest paragraf procedura nouă disciplinară, în 15 zile dela primirea raportului, conform dispozițiunilor din acest paragraf și în cazul acesta rămâne în suspens sentința adusă de altă autoritate, până la încheierea unei proceduri. Dacă ministrul

nu ordonează procedura nouă în termenul acesta, sentința autorității susținătoare de școala e ridicată la valoare de drept. Ministrul are dreptul să pedepse comisii administrative procedura de disciplinară începută de altă autoritate pentru delict disciplinar trecut în acest paragraf în orf care stadiu al cercetării, în care caz apoi cercetarea autorității respective e considerată ca sistată. Cu privire la purtarea cheltuiilor isvorâte din procedura disciplinară va lua dispozițiuni ministrul de culte și instrucțiune publică pe calea ordonanțelor.

§. 25. Despre deschiderea cercetării disciplinare pe baza §-ului 24 în contra învățătorului confesional este a se avisa autoritatea respectivă confesională, căreia este apoi a i se comunica și actele procedurii disciplinare și sentința disciplinară. Dacă se ivesc semnele unei fapte punibile (crimă, delict transgreșiune), comisiunea administrativă transpune chestia judecătorei competente penale. În cazurile în cari delictul chiar și din punct de vedere curat disciplinar face necesară amovrea din post, procedura disciplinară trebuie continuată și terminată fără considerare la procedura penală, pe când dacă greșala nu justifică amovrea din punct de vedere curat disciplinar, actele sunt a se transpune numai decât judecătorei penale și în cazul acesta procedura disciplinară rămâne în suspens până după finalizarea procedurii penale și aducerea sentinței ridicate la valoare de drept.

§. 26. Școala, a cărei învățător a fost amovat din post pe baza vre-unui motiv din ale punctului a), b) și c) din §-ul 24, ministrul de culte și instrucțiune publică poate să o închidă și să înființeze în loc școala de stat.

§. 27. Dacă în urma procedurii disciplinare, terminată cu amovrea și încapută pe baza §-ului 24 se constată, că la greșala comisă e părtașă o astfel de autoritate școlară, nu de stat, care are drept de dispunere asupra mai multor școlae populare și anume, prin instrucțiune, ordinațiunea, ori opreliștea dată: ministrul de culte și instrucțiune publică dispune fără amânare examinarea tuturor școlaelor de sub autoritatea respectivă și pentru efectuarea cercetării poate să trimită și comisar ministerial special. Amăsurat rezultatului cercetării și a gravității cazului dat, ministrul cere apoi întâiași-dată garanții, că astfel de greșeli nu se vor mai întâmpla, ori detrage ajutorul de stat dela școlaele respective, iar în cazuri grave de toate le închide. În caz, că greșala se va repeta, închiderea se face necondiționat, și dreptul respectivilor susținători de școlae se perde de a mai putea înființa școlae în aceste comune.

Preoții.

§. 28. Dacă în urma procedurii disciplinare, ori în urma cercetării ținute pe baza §-ului premergător se constată, că e vinovat și preotul de vreuna din greșelile amintite în §-ul 24, ministrul de culte și instrucțiune publică avisează despre aceasta respectiva autoritate supremă bisericească și respectivului preot îi detrage congrua, amăsurat gravității cazului, pe timp hotărât, ori pentru totdeauna. Și dacă respectiva autoritate supremă bisericească nu dă garanții suficiente în jumătate de an cu privire la sanarea situației, ministrul de culte și instrucțiune publică poate să închidă școala și să înființeze în loc școala de stat. În cazuri mai grave ministrul poate decreta, că respectivul preot

Acum tobele sunară și mai puternic și din mil de glasuri răsună strigătul: „Vive l'empereur!”

Palid, tremurând, neputând rosti nici un cuvânt, sta noul căpitan înaintea împăratului. Acesta însă se apropia de el, îl apucă — după cum avea obiceiul când era bine dispus — de ureche și zise:

— Ți-ai ispășit vina, ți-am răsplătit mar! și îndelungatele servicii credincioase ce mi-le ai făcut, suntem chit. Nu uita însă, voînice, adaose el încet și zămbind, că rangul tău de căpitan ai să-l mulțumesti în parte și acelei drăguțe de fete, care s'a întrepus pentru tine. Și când vei dobândi concediul pentru ca să-ți cauți ranele, du-te să o vezi.

— Sire! zise plângând Morland, co-

pleșit de emoțiune și se pleca spre mâna împăratului, ca să o sărute.

* * *

După opt zile o sanie se opri înaintea locuinței învățătorului. Un ofițer francez sări din ea și intră în casă.

Pierre! exclamă Clara, care alerga înaintea lui, dar se retrase repede murmurând: d-le căpitan. — Ce căpitan, aici sunt și rămân Pierre. Im dai voie. Și voești să mă urmez în patria mea la mama, ca soție adevărată? Clara privi pe tatăl ei. Acesta făcu un semn de aprobare. Morland observase limbajul mut și strâns pe Clara în brațele sale.

În primăvara aceluia an Morland se căsătorii cu Clara și pleca împreună cu tatăl ei la Nancy.

Fericita căsătorie abia ținu zece ani Morland, care luase parte la toate luptele

lui Napoleon, căzu ca colonel la Waterloo. Văduva sa nu primi în primul an al restaurării domniei Bourbonilor nici o pensie și trebui să se sustină prin lucru de mână. Abia sub regele Ludovic Filip s'a reparat această nedreptate și când ajunse împărat Napoleon III el se îngriji cu generositate de ea și o dota atât de bogat ca și pe toți foștii credincioși ai marelui său unchiu.

Astfel ea putu să-și petreacă ultimii ani ai vieții ei în liniște și bogăție.

Când împăratul Francisc Iosif al Austro-Ungariei pretrecu odată în Nancy, capitala Lotaringiei, Clara Morland zise cu mulțumire: „Am putut să văd încă pe împăratul meu, mai mult nu doresc. Curând după aceea își închise ochii pentru totdeauna...”

Trad. de C.

Sirolin
delaturăză: tusa, flegma usudorea de noapte.

Contra morburilor de plumăni, catar, tuse măgărăscă, scrofule și influență.

Se vè feriți de imitație, de aceea să se cèră: Pachetarea originală „Roche.”

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveția (Schweitz).

„Roche”
[Se capătă cu prescriere medicala în farmacii. Sticla 4 cor.

Cei mai numeroși profesori și medici îl prescriușilntic

nu poate fi încredința cu predarea religioasă în școlile de stat. La școlile înopinate eventual cu numirea atui catolice, ministrul poate să contribuie numai în contul venitelor destinate pentru întreținerea congruă respectivei confesiuni, cu o sumă ce se va stabili conform justetei.

§. 29. Dacă în cursul cercetării disciplinare se dovedește, că nesuccesul instruirii în limba maghiară nu vine din vina intenționată a învățătorului, ci e isvârșit din lipsa de oală a școlii, în cazul acesta, respectivul învățător, întru cât e membru la fondul de pensie, are să fie pensionat, respective escontentat. Iar dacă nu e membru la fondul de pensie susținătorul de școală e dator să aplice pe lângă învățător un suplent provăzător cu calificarea legală.

Dreptul de numire al ministrului.

§. 30. Dacă susținătorul de școală nu aplică în 30 de zile, socotite dela ziua ajungerii postului în vacanță, învățător cu calificare ireproșabilă, presor să în §-ul 15 punctul a) din legea aceasta, în postul de învățător devenit astfel vacant și nu se justifică în fața comisunii administrative, ori în apelație înaintată în 15 zile sau cere amânare dela ministrul de culte și instrucțiune publică, în cazul acesta la școală respectivă numește ministrul de culte și instrucțiune publică învățător, fără să mai asculte pe susținătorii de școală, în contul bugetului instrucției publice, pentru școlile susținute de confesiuni însă cu restrângerea, ca învățătorul numit se aparțină confesiunii de care se ține școala. Dreptul de alegere de învățător pentru susținătorul de școală, cu privire la acest post de învățător, revine numai în cazul, dacă ministrul permută pe învățătorul numit din partea sa. Dispozițiunile din §§-ul 29 și 30 rămân în vigoare numai până la sfîșul anului 1912.

§. 31. Susținătorii de școală, respective prezidenții școlilor sunt datori să anunțe în 15 zile inspectorilor regiști de școală ori ce schimbare personală făcută în posturile de învățători și ori ce cassare ori creare nouă de posturi de învățători, iar neîmplinirea acestei dispozițiuni formează transgresiune și se pedepsește cu amendă în bani în sumă de 2—100 coroane, după modalitățile din §-ul 17 al legii acesteia.

§. 32. Ajutorul de stat acordat pe temeiul legii acesteia învățătorilor dela școlile populare comunale și confesionale, fie ca întregire de salariu, fie ca adaos de serviciu, se va asemna pe numele respectivului învățător în rate lunare la oficiul regesc de dare astfel, ca în fiecare an, chitanța ratei de pe Ianuarie și de pe Iunie să fie subscrisă și de inspectorul respectiv regesc de școală. Toate chitanțele au să fie apoi vidimate de către respectivul prezident al școlii.

Jurământul.

§. 33. Învățătorul aplicat întâia-ori la școala populară de ori ce caracter, e dator să arete înaintea inspectorului regesc de școală că e cetățean de stat. Mai departe e dator să depună în fața inspectorului de școală ori a substitutului acestuia și în fața respectivei autorități școlare următorul jurământ oficial:

„Eu N. N., învățător ordinar, aplicat la școala populară din . . . jur pe Dumnezeu cel viu, că mă voi purta cu neclintită și nestrămutată credință față de Maiestatea Sa, Regele meu apostolic, față de patria mea ungară și legile ei constituționale sancționate și că voi împlini totdeauna conștient și cu credință și punctualitate, ordinațiunile autorităților mai înalte și supreme din patrie, cum și datorițele legate de oficiul meu învățătoresc, iar copiii încredințați îngrijirii mele îi voi educa în iubirea patriei ungare. Astfel să-mi ajute Dumnezeu!”

Învățătorul poate să-și ocupe postul numai după prestarea acestui jurământ și numai după ce justifică punerea jurământului, e primit la fondul regnicolar de pensie. Iar învățătorii cari au fost în aplicare la intrarea în vigoare a legii acesteia și au primit ajutor de stat, ca întregire de salariu ori ca adaos de serviciu, sunt obligați în trei luni dela intrarea în vigoare a legii acesteia să depună și ei acest jurământ, după modalitatea acum înscrisă. Inspectorul de școală va vidima prima chitanță a învățătorului pe seama cărăuia s'a încuviințat ajutorul de stat numai în cazul dacă învățătorul arată cu documente că a depus jurământul.

Alte dispozițiuni.

§. 34. La școlile populare elementare de ori ce caracter, pot fi întrebuințate numai tipărituri cari conțin toate rubricile stabilite din partea ministrului de

culte și instrucțiune publică. Școlile comunale, precum și școlile confesionale cari primesc ajutoare de stat, sunt datoare să folosească tipăriturile stabilite pentru școlile de stat.

§. 35. Dispozițiunile paragrafulor 9, 17 (punctul prim), 18, 19, 24 25 (alineaia a doua), 26, 27, 34 și 36 se aplică și asupra particularilor și societăților susținătoare de școală, în înțelesul art. de lege 38 dela 1868. Dacă învățătorii dela astfel de școlă trec la școlile comunale sau confesionale, se bucură și ei, afară de salariul fundamental stabilit în §-ul 2 al legii acesteia, de adaos de serviciu, socotit pentru întreg timpul de serviciu, cel mult însă cu începere dela 1 Octombrie 1893, în înțelesul §-ului 3 din legea aceasta.

§. 36. Dispozițiunile din legea aceasta au să fie aplicate asupra învățătoarelor tot așa ca și asupra învățătorilor.

§. 37. În cazul, când o învățătoare dela școala populară de ori ce caracter se mărită în altă comună, vine considerată ca demisionată din post.

§. 38. Legea prezentă intră în vigoare la 1 Iunie 1907 și plusul de cheltuieli se va conta la titlul XXI punctul 20 al bugetului de stat. Ministrul de culte și instrucțiune publică să imputernicească, ca în înțelegere cu ministrul de finanțe, să dea învățătorilor cari nu sunt aplicați la școlile de stat, însă au avut și până acum ajutor de stat, încă pe jumătatea primă a anului 1907 avans pe baza legii acesteia, în contul ajutorului cel vor primi pentru a doua jumătate de an și spre a fi computat în acesta.

§. 39. Cu intrarea legii acesteia în vigoare își pierde valoarea art. de lege XXIV din anul 1893 în întregime, iar din art. de lege XXIII din 1879 punctul ultim al §-ului 4.

§. 40. Cu executarea acestei legi se încredințează ministrul de culte și instrucțiune publică și ministrul de finanțe.

Petrecerea populară din Dumineca trecută.

Una dintre cele mai reușite petreceri ale cășlegiului din ast an a fost fără îndoială petrecerea populară aranjată Dumineca trecută de membrii »Acordului în încăperile redutei orașului. Scopul urmărit de comitetul aranjator al acestei petreceri, a fost să întrunească la o mare convenire frățească pe toți Românii, fără deosebire, atât din Brașov cât și din comunele învecinate, pentruca cel puțin pe terenul social să se niveleze, întru cât se poate, deosebirile ce s'au făcut în trecut. Și cu satisfacție trebuie să constatăm, că glasul tinerimii n'a răsunat în pustiu, scopul urmărit de membrii »Acordului a fost îmbrățișat cu mare căldură de către toți acei, cari poartă în sufletul lor dorul de a vedea încirpându-se în vechiul Brașov, martor al atător acțiuni frumoase în trecut, o nouă viață socială.

Nu exagerăm, dacă constatăm, că numărul celor prezenți la petrecerea populară a fost de vre-o 600 persoane, între cari și mai mulți preoți și învățători din comunele învecinate. Fruntașii poporului nostru din Scheiu s'au prezentat împreună cu familiile lor în număr mare și în haine de sărbătoare, tinerimea de pe Tocile și tinerimea de pe Coasta și-a trimis pe reprezentanții ei numeroși, cari, purtând insigniile lor, au fost salutați la intrarea în sală cu mare plăcere de către publicul prezent. Corul bisericii din Brașovul-vechiu și-a trimis de asemenea delegații săi. Iar inteligența noastră și-a ținut de o plăcută datorință a se prezenta într'un număr deosebit de mare.

O foarte plăcută impresiune au făcut mai multe d-ne și d-șoare, cari, dând ascultare glasului tinerimii noastre, s'au prezentat în frumosul nostru costum național. Dintre acestea remarcăm pe d-nele Emilia Aron, Victoria Birea și Maria Mercheșan și pe d-șoarele: Veturia Branice, Elena Bacicu, Paraschiva Butmăloiu, Victoria Căpătină, Elena Chicomban, Maria Davidescu, Elena Ghirincea, Par. Jalea, E. Iordache, Victoria Metian, Euf. Olteanu, Maria Popp, Eugenia Puiu, Marioara Rusu, Victoria Roncea, Maria Suci și Cleopatra Voinea.

Producțiunea s'a început la orele 8 seara. Programul a fost din toate punctele de vedere bine alcătuit și executarea lui a fost artistică. Cele 8 coruri bărbătești, executate de 28 cântăreți, toți elevi ai măestrului G. Dima, au stărnit o însuflețire de nedescris. Dirigentul corului, d-l inv. N. Oancea jun., merită deosebită laudă pentru priceperea și dibăcia, cu care a condus corul, iar coriștii pentru însuflețirea și căldura cu care au cântat și au înveselit inimile ascultătorilor. În compoziția d-lui Vidu »Răsunetul Ardealului« s'a distins ca solist

d-l Sofronie Roșca, prin vocea sa dulce și mlădioasă de tenor.

Predarea pieselor teatrale a stat de asemenea pe un nivel înalt artistic, și nici că se putea altfel, când la aceste piese și a dat concursul său binevoitor d-l N. Danielopol, absolvent al conservatorului din București. În »Grevă Ferarilor«, și în comedia modernă »Un pahar cu apă«, d-l N. Danielopol ne-a dat nu numai dovezi de talent incontestabil, dar ne-a arătat că e și un actor cu multă rutină. În »Grevă Ferarilor« ne-a înduioșat în figura nenorocitului ferar, iar în comedia ne-a încântat prin siguranța jocului său atât de natural și perfect în rolul avocatului Coqueron. Și d-l Danielopol și-a putut desfășura talentul său în ultima piesă »Un pahar cu apă« cu atât mai mult, cu cât a avut de partener pe d-șoara Marioara Rusu (în rolul văduvei d-na Montelny) și pe d-șoara Cl. Voinea (cameriera), ambele diletante rutinate. Ambele d-șoare și-au interpretat rolurile cu o deosebită pricepere și au surprins publicul prin siguranța și eleganța, cu care se mișcau pe scenă. De sine înțeles că publicul a apaudat cu o rară căldură pe simpaticele diletante și pe d-l Danielopol pentru marea succes ce l'au obținut în această piesă teatrală. Tinerimea a oferit în semn de recunoștință d-șoarelor Marioara Rusu și Cleopatra Voinea câte un buchet de flori, iar d-lui Danielopol un baston cu mâner de argint.

După producțiunea a avut loc o convenire socială la mese întinse în sala albastră, în decursul căreia s'au rostit discursuri și s'a cântat. Pe la orele 11^{1/2}, a început jocul, care a durat în mijlocul unei rare animații până în zorile zilei.

În ședința de ieri a comunei s'a decis a se pardosi din nou toate pietele și străzile din cetate, deasemenea și străzile principale din suburbiile Brașovului (Scheiu, Brașovul vechiu și Blumăna) pentru suma rotundă de 855,000 cor.

Reuniunea

învățătorilor români gr. cat. din Arhidieceză. De lângă Mureș, Faur 19 7.

Biroul central a recercat sub nrul 158—1905 pe oficiul protopopesc al Mediașului, ca să l' constrângă pe Corneliu Banciu, învățător în comuna Moardes, fost cassar al despărțământului Mediaș-Ibașfalău ca să dea samă despre taxele membrilor încassate de dânsul.

În urma acestei rugări M. o. domn protopop Ioan Moldovan l'a luat la răspundere protocolară pe numitul fost cassar, cu care ocaziune dânsul a probat cu documente, că nu restează numai cu 2 coroane.

Sub numărul 155—1907 a recercat pe oficiul protopopesc al Ibașfalăului, să constrângă pe Teodor Petri, învățător în comuna Hundorf și fost cassar al despărțământului Mediaș-Ibașfalău, ca să administreze cassarului general din Blas suma de 40 cor. bani încasați dela membrii acestui despărțământ.

După raportul comitetului central biroul central la recercarea asta a sa dela d-l protopop George Simu la ziua adunării generale răspuns încă n'a primit.

În ambele cazuri biroul central trebuia să finalizeze afacerea, iar numai după aceea să raporteze despre starea lucrului comitetului central.

Știm din trecut, cumcă despărțământul acesta era unul dintre cei mai neglijenți și iregulari cu privire la încassarile taxelor.

În numărul 28 al »Gazetei Transilvaniei« din anul expirat 1906 arătaserăm mai pe larg starea cea nefavoritoare față de restanțele cele multe pe la membrii ordinari cei prezenți la adunarea generală din astă toamnă din Blas zic, cumcă președintele acestui despărțământ ar fi apromis publice solemn, cumcă va regula și îndrepta cele neglijate în trecut, încât în răstimp de un an despărțământul acesta va s'ajunge ba va întrece pe celelalte despărțăminte în punctul acesta. Să sperăm de bine! Ne-ar deobliga foarte conducătorul despărțământului, — când ar liniști în asta privință pe publicul cetitor într'o corespondență despre afacerile restanțelor despărțământului.

Cu datul de 26 Martie 1906 Nr. 27—1906 a recercat pe M. o. d. Ioan Moldovan al tractului Mediaș, ca să provoace

pe învățătorii din acel protopopiat, să folosească regulat taxele de membrii ordinari. Este de remarcat, cumcă după raportul biroului central taxele restante în acest despărțământ să urcă la considerabilă sumă de 450 coroane.

Cu datul de 26 Ianuarie 1906 Nr. 17—1906 a recercat pe M. o. d. Ioan Moldovan, protopop al tractului Catina (Câmpie), ca să constrângă pe Ioan Răssu, învățător în comuna Petea, ca să administreze cassarului central taxele încassate în suma de 64 cor.

La aceasta recercare biroul central până la adunarea generală în 22 Oct. 1906 răspuns n'a primit. Biroul central nu amintește în raportul său, cumcă ar mai fi felicitat pe oficiul protopopesc pentru câștigarea de răspuns, — căoi poate, cumcă recercarea biroului central nici n'a ajuns la d-l protopop, despre care nici nu putera presupune, că am lăsa nesupărată o recercare a biroului central în restimp de 10 luni. În tot cazul biroul central trebuia să soliciteze afacerea, iar în cazul extrem să facă o reprezentățiune către P. Ven. Conzistor arhiepiscopesc.

Mureșanul.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 14 Martie. Eri s'a încheiat dezbaterea generală asupra proiectului privitor la salarizarea învățătorilor de stat, astăzi s'a continuat dezbaterea specială a proiectului. După terminarea acesteia vor fi puse la ordinea zilei proiecte de lege mai mici, unele petițiuni și afaceri de incompatibilitate. Deoarece camera nu va mai ține ședință până Luni și fiindcă la finea săptămănei viitoare ea se va împărăția pentru vacanțele de Paști, biroul camerei a decis ca proiectul de lege privitor la întregirea salariilor învățătorilor confesionali să fie pus la ordinea zilei imediat după Paștile gregoriane și discuțiunea asupra lui să nu se înceapă mai înainte pentru a nu fi întreruptă prin vacanți.

Budapesta, 14 Martie. În culoarele dietei s'a vorbit de un fel de învoială ce au avut-o deputații naționaliști cu președintele camerei Iusth. Acesta să fi cerut, ca deputații naționaliști să nu mai întindă discuțiunea asupra proiectului de lege, care să dezbate acum, iar deputații naționaliști să se fi învoit sub condițiunea, că proiectul de lege, care tractează despre învățătorii dela școlile, cari nu sunt ale statului, să fie pus la ordinea zilei numai după Paști. Apponyi s'a învoit și el și așa s'a amănat dezbaterea acestui proiect până în primele zile ale luni Aprilie n.

Sofia, 14 Martie. Din cauza atentatului săvârșit asupra prim-ministrului Petcoff au fost arestate până eri seara 30 persoane, între cari și vreo-câteva femei. Judecătorul de instrucție a stabilit că e vorba de un mare complot, al cărui fire a fost aproape toate descoperite. Sunt compromiși mai mulți oameni politici, între cari și directorul ziarului »Balkanska Tribuna« Economoff, care a avut știre despre planul asasinării lui Petcoff.

Toulon, 14 Martie. Pe vaporul »Iena«, unul din cele mai mari vapoare de războiu franceze, s'a întâmplat o explozie de pulbere, căreia au căzut victimă peste 100 marinari francezi, între cari și mai mulți ofițeri. Explozia a fost resimțită și în oraș. Mai multe edificii s'au ales cu spărturi, iar unii dintre locuitori au fost răniți. Din cauza focului de pe vaporul »Iena« s'a aprins și un alt vapor din port. Focul însă a fost stins la timp. O granată de pe »Iena« a ajuns până în curtea Arsenalului și a ucis pe mai mulți oameni.

Sofia, 14 Martie. După știrile din Belgrad studenții bulgari din Belgrad ar fi avut de mai multe zile cunoștință de atentatul proiectat contra primului-ministru Petcoff.

București, 14 Martie. Revărsarea apelor Dunării continuă. Afluentul Iezeru, al brațului Borcea, a inundat două ostroave din fața Călărașilor surprinzând un mare număr de vite mari. Prefectura de Ilfov a salvat 85 de persoane cari fuseseră inundate, din satele Flămânda (Ilfov) și Prundu (Vlașca), și anume 35 din Flămânda și 50 din Prundu. S'au luat măsuri să li-se dea tuturor acestora grabnice ajutoare, deoarece tot avutul lor este nimic.

Producțiunea din Rășinari.

Februarie 18 st. v. 1907.

De un timp încoace, comunele noastre, respective conducătorii poporului, preoții, învățătorii emulează a cauza poporului oare și cari distracții, după putință, după cum le permit împrejurările. Și așa aproape nu există comună românească, fie cât de mică, unde — mai ales în timp de iarnă — să nu se aranjeze diferite producțiuni, teatre, concerte etc. Pilda aceasta curmată și în comuna noastră Rășinari.

Corpul învățătoresc a aranjat o producțiune cât se poate de variată, ca program, în ziua de 18 Februarie. Dar aceasta nu e prima producțiune la noi. Este adevărat, în comuna noastră, de 15 ani nu s'a jucat nici o piesă teatrală — fie cât de slabă — numai petreceri simple. În anul 1905 s'a dat un concert de teol. c. II. de atunci. În anul trecut, în ziua sf. Andrei, într-o memorie „marei Andrei” încă s'a aranjat o producțiune — conform însemnătății ce reprezintă această zi pentru noi. Astfel s'a face începutul, care credem că se va urma din an în an și trebuie să ne mulțămim deodată cu atât.

Așadar s'au făcut și la noi câte oeva vrednic de laudă — fără a se trîmbița prin foi — mai sunt și la noi oameni cinstiți, conduși de ideile muncii adevărate, binevoitori ai poporului, sunt și la noi oari merită laudă. Sunt și la noi instituțiuni ca „Reuniunea de înmormântare”, „Fondul mizerilor” etc. dar despre activitatea acestora, respective a conducătorilor, nu s'a prea publicat nimic, căci nu prea sunt dornici de mărire tipărite pe hârtie, — deși durere sunt și de acestea unii.

Dar să revin la producțiune. Primul punct a fost „Cuvânt de deschidere” de dir. școlii. Nu a fost cuvânt de deschidere, ci o disertație mai lungă, ca cea anunțată în pot. 3. A vorbit de misiunea învățătorului, în și afară de școală, a recomandat poporului revista „Țara noastră”, a sulevat o idee foarte veche, „ținerea prelegerilor publice pentru popor Dumineca”. Această disertație, care n'a fost cuvânt de deschidere a fost prea lungă, cam prea despre multe a vorbit, încât cei de față păreau plictisiți. Disertația d-nei Goga „Femeia ca mamă” a fost bine luorată, o temă de mare însemnătate. Am oeva de observat. Când cineva ține o temă, ține o disertație pentru popor, să nu se provoace la atâtea nume din anticuitate, frântuzesti, — ținând cont cui vorbim — să nu folosească termeni înalți ca „în cadrul unei disertații”, „sistem”, „combinațiune” etc. căci astfel n'avem la ce mai introduce prelegeri publice. Nu detrag nimic din meritul d-ilor, recunosc munca ce o desvolaltă, mi-am ținut însă de datorință a sminti acestea, ca să ne îndreptăm unii pe alții. Câte-va cuvinte mai înalte, cari țărănul nu le pricepe, îndată îl disgestă și atunci n'am ajuns ni mic. Deci fac aceste observări, condus fiind de cea mai mare dragoste pentru țărânie și fără nici o patimă față de persoanele susamintite.

Corul elevilor a executat destul de bine cântările „Plugarii” și „Sună bușiumul”, în două voci. S'a jucat piesa „Școala de meserii” de elevele școlii între cari unele, cu o siguranță și îndrăzneală de uimit. Sunt bune astfel de piese instructive. Poesia „Oltul” de Goga, a fost declamată de un elev cu o voce foarte debila. Un băiat de școală, nu poate declama o astfel de poezie grea, dacă totuși să încearcă, apoi să se aleagă unul cu voce puternică, cel puțin să o reciteze frumos și la înțelesul tuturor. Poetul Goga în satul natal merită mai multă recunoștință.

Corul adulților, a fost condus de harnicul învățător Ionel Crișan. De când este comuna noastră un astfel de cor nu a fost, nu a auzit. În patru luni de zile a instruit un cor de vre-o 20 feciori o liturgie în 3 voci și cântările executate la producțiune. A desfășurat o muncă colosală — Chirilă din „Moșul Ciocărlan” — cu acei feciori, cari nu au cântat în viața lor într'un astfel de cor. Priceperea conducătorului în ale muzicii, într'atâta i-au adus încât cele patru cântări „Hi hai, hai murgule hai”, „Auzi valea” etc. au fost peste așteptarea tuturor. Durere numai, că se va duce din comuna noastră și alt conducător de muzică nu avem. Merită totă lauda. Cântăreții sunt destui — omul care să scoată la iveală această comoară în gropata ni-a lipsit, până la venirea lui Crișan. Tot din corul adulților — instruați tot de Crișan — au predat unii pe „Țiganul la cătane, foarte bine, producând mult haz. După producțiune a urmat joc.

La această producțiune a luat parte toată inteligența, ca nici odată, țărânie

potrivit. Succesul moral și material destul de frumos. Merită laudă întreg corpul învățătoresc, cauzându-ne o rară plăcere și elevare sufletească la noi. Înainte!

„Fuit”.

Bibliografie.

A apărut Nr. 4 din „Economia”, foaie economică ilustrată (anul III), cu următorul cuprins: Creșterea artificială a hoarelor; Gipsul ca îngrășământ; Cultura băgrinului; Nutrirea vițelilor. — Informațiuni; Controlarea materiilor de vaccinat vitele; Transportul pestelui proaspăt pachetat în ghiată; Cea mai mare recoltă de napi; Calcularea gratuită a taxelor de transport; Curs practic de pomărit pentru preoți și învățători; Viță de vie Delaware; În interesul prăsilii galțelor, O deciziune meritorică în privința drumurilor de câmp; Mere svedice. — Varietăți: Moarte din sursură la vitei; Ridichea lunară; Cum ne ajutăm, când curge vasul de vin? Cum liniștim caii la potcovit? Caii cari se spărie ori fug; Apărarea sămânței contra cioarelor; Murdăria de Muște. — Foaia apare odată la 1-lea (calendarul nou) a fiecărei luni. Abonamentul: la an 4 cor., la 1/2 an 2 cor. Redactor și editor: Alexandru Diaconovich, magistrul silvanal în Caransebeș.

Producțiuni și petreceri.

Petrecere în Turda. Nu rare sunt ocaziunile nici la noi la Români, când ne e dat să putem gusta un program de concert bine aranjat și interpretat. O asemenea ocaziune ne-a procurat seara a doua de Crăciun a anului expirat, îngăduindu-ne să ascultăm un concert cu un program pe cât de bine aranjat, pe atât de bine interpretat. În program compus din puncte ca „Răsunetul Ardealului” și „Nu-i drăpate” a compozitorului Dima am avut ocaziunea să ascult la București și Sibiu, dar nu în Turda, unde nu a existat Reuniune de muzică până bine de curând și unde muzica românească numai cu frică poate să-și ridice capul. Ca dovadă despre succesul neașteptat al acestui concert, care a stârnit admirațiunea străinilor e destul, dacă aduc faptul, că însuși fostul dirigent d-l Octavian Simțion, care cu dor în suflet de ași revedea pe foștii săi coriști a alergat din depărtare, nu și-a putut stăpâni lacrimile de bucurie, văzând progresul uimitor, ce se poate realiza prin oameni însufleșiți și pricepători, chiar într'un timp așa de scurt.

Impresiei frumoase rămase după frumosul concert, natural că trebuia să i să dea expresiune prin multe toast, cari s'au rostit în pauză. Șirul vorbirilor la început d-l președinte Dr. Val. Moldovan, a adus elogiul bravului cor, care de data asta a avut îndrăzneala să păsească ca o adevărată reuniune bine organizată. Șirul vorbirilor îl continuă reverendissimul domn: Iovian Mureșian, și fostul dirigent al corului d-l Simțion. Entusiasmat de însuflețirea, ce numai asemenea momente pot să nască, continuă șirul vorbirilor actualul dirigent, care la dorința publicului și a coriștilor exprimă sincere mulțăminte publicului, care a sprijinit reusita deplină a concertului exprimându-și dorința totdeodată ca pururi mână în mână să lucreze inteligentă cu poporul. Încheiu raportul meu dorind bravilor coriști succese și mai mari în direcția, în care au plecat însufleșiți de dexterul dirigent George Preșmereanu.

sb.

Tinerimea română de pe Coastă (Brașov Scheiu) invită la petrecerea populară împreună cu dans, care o va aranja Sâmbătă în 16 Martie st. n. (3 Martie st. v.) 1907 în sala hotelului „Central” (Nr. 1) din loc. Începutul la 8 oare seara. Corurile se dirigează de domnul Nicolae Oancea jun., învățător. Din venitul curat, o parte se alătură la fondul tinerimii de pe Coastă, iar altă parte spre scopuri filantropice. Prețul de intrare de persoană 1 cor., de student 80 bani. Contribuiri peste taxă și oferte mariimoase să primesc cu mulțăminte și se vor publica.

— „Reuniunea de cetire și cântări” din Cincul-mare invită la producțiunea teatrală împreună cu dans, ce o va aranja Sâmbătă în 16 Martie st. n. 1907, în sala Hotelului Concordia. Predându-se piesa: i. „Vine vlădica”, comedie în 3 acte, de Anton Popp. Venitul curat este destinat spre scop filantropic.

ECONOMIA

»Ochiul economului îngrășă vitele«.

„Dacă ochiul tău va fi sănătos, tot trupul îți va fi luminat, iar dacă ochiul tău va fi bolnav, tot trupul tău va fi întunecat”. Așa ne spune sfânta Scriptură despre ochiu sau lumina trupului.

Dar ochiul nu luminează numai trupul, ci și cele din jurul lui, așa că omul cu ochii sănătoși nu să potînește nici odată. Dacă fie-care om are lipsă de ochi luminați, apoi cu atâta mai vărtos economul, care are să îngrijească nu numai de cele din casă, ci și de cele de afară și de vitele sale.

Z cala de mai sus, o cunoașteau și economii cei vechi. De aceea ei să și sileau ca ochiul lor să lumineze și în grajdurile vitelor, așa ca aceste nu numai să fie ținute și iernate „cu chin și vai”, cum o fac astăzi unii din economii noștri, ci să fie chiar și îngrășate.

De bună samă, că ochiul unor economi, cari șed uitați în povești la cărciumă, iar nutrirea vitelor o încredințează unor servitori sau copii nevârșnici, cari nu știu cruța și îngrijii nutrețul, ci mai mult îl prădează fără vină, nu va îngrășa vitele, ci mai mult le va face să flămânzească și să slăbească.

Când zic, că nutrețul trebuie să fie cruțat și bine grijit, nu voesc nici decum a înțelege, ca să se țină în șopron sau în claie, iar vitele să rabde legate de iesle în grajd. Nu. Prin cruțat voesc a înțelege aici aceea recerintă, ca nutrețul să se dea vitelor în porțiuni amăsurate vârstei lor și anume: celor mari mai mult, iar celor mici mai puțin, pentru-că dacă nu să ține samă de aceasta și să predează numai așa fără măsură nutrețul, economul are pagubă de o parte prin aceea, că să trece prea curând, de altă parte, pentru-că nici vitele nu-l mănâncă cum să cade.

Despre aceasta s'a putut convinge fie-care econom, care a dat cândva vitelor mai mult ca de obicei, că adevărat îl trag pe jos, pe sub ele, îl calcă în picioare, suflă în el, îl umplu de bale și apoi nu-l mai mănâncă cum să cade, încât trebuie așternut sau dat la alte animale mai puțin alegătoare în privința nutrețului.

O altă recerintă pentru nutrirea vitelor este alegerea sau sortarea nutrețului după anotimpuri. În privința aceasta mai fie-care econom știe, că nutrețul mai mare, mai rău și mai puțin nutritor, trebuie dat la început și în lunile de iarnă, când vitele nu prea nascocoesc fie din cauza gerului, fie din cauză, că fiind mai odihnite să dedau și cu un astfel de nutreț, iar cel mai bun trebuie dat în lunile de primăvară, când să începe lucrul câmpului și vitele încep a „mirosi iarba” și nu mai prea mănâncă nutrețul rău.

La nutrirea vitelor, economul trebuie să fie ca băgare de samă și la așezarea lor în grajd, astfel ca cele mari să fie deoparte, iar cele mai mici de altă parte. Aceasta trebuie să se facă deoparte, pentru-că vitele la mâncare sunt lacome și pismoase, așa că cele mai mari împung pe cele mai mici și mai tinere, de altă parte pentru-că cele mai mici trebuie nutrite cu un nutreț mai bun și mai ales, ca cele mai bătrâne.

Dacă să nutresc și vitele mai tinere cu un nutreț mai rău, atunci capătă așa zisele „foale de paie”, care apoi le trage la pământ și în cele mai multe cazuri le face de să cocoșează de spinare. Foalele de paie îl capătă și vitele mai mari, dacă să nutresc tot numai cu fân mai rău, paie și coceni. Aceasta trebuie să se înțeleagă așa, că fiind nutrețele numite mai puțin nutritoare, vitele trebuie să mănânce foarte mult din ele, ca să se poată sătura, ca și omul când să nutrește cu bucate de post.

Dar prin o îndopare prea peste măsură cu un astfel de nutreț, să lărgesc și lungesc din samă afară organele mistuitoare, cari prin aceea apoi ocupă tot mai mult loc în burta vitelor. De aceea și vedem, că vitele nutrite cu un nutreț mai

rău de regulă sunt foarte folticoase. A nutri deci vitele numai cu nutrețuri mai mari în paiu, nu este cu scop, precum nu este cu scop nici aceea, ca ele să se nutrească numai cu grăunțe și urlueală. Ca în toate, așa și în privința aceasta trebuie să se țină calea de mijloc, adevă o mănăcare de napi cu pleavă opărită, ovăs sau urlueală.

Spre a ușura încâtva nutrirea vitelor și cu nutrețuri mai mari în paiu, s'au introdus în timpul din urmă în unele economii anumite mașini pentru tăiatul paielor. Tăiatul nutrețului pentru vitele rumegătoare însă, nu trebuie să se facă de tot mărunt, deoarece-oc astfel nu să poate rumega și vitele să pot umfla sau bolnăvi de el. Cel mult dacă se taie pe câte trei sau patru locuri.

De mare însemnătate la nutrirea vitelor este și amestecarea nutrețului. Prin aceasta să înțelege amestecarea fânului mai rău sau a paielor, cu un fân mai bun sau cu otavă. Amestecarea aceasta să face după împrejurări în părți asemenea sau neasemenea. Dacă cutare nutreț este prea mare, precum sunt paiete, atunci să taie și numai după aceea se amestecă.

Între nutrețurile de paie întâietate să cuvine paietele de ovăs, de mălaiu și de orz. Cele de grâu și săcară încă se pot întrebuița, dar numai ca amestecătură cu fân și otavă.

Între nutrețurile de pleavă deasemenea să cuvine întâietate plevelor de ovăs, cari în stare proaspătă sunt foarte nutritoare. Cele de grâu fiind mai aspre, să întrebuițează mai mult opărite și amestecate cu napi sau urlueală.

Dacă cutare nutreț este înroșit, înăcrit, muced sau altcum stricat, trebuie bine scuturat, ales și curățit mai înainte de a să nutri vitele cu el, iar la vacile cu vițal în foale să nu le dăm nici-decum un astfel de nutreț.

Dacă economul va ținea samă de aceste câte-va recerinte cu privire la nutrirea vitelor, atunci ochiul lui de bună seamă, că va îngrășa vitele sale. Și aceasta trebuie să fie ținta tuturor economilor, pentru-că în ziua de astăzi s'a dedat lumea a judeca hărnicia unui econom, nu numai după casele și celelalte zidiri frumoase ale lui, ci și după starea în care își ține și scoate vitele din iarnă.

Ioan Georgescu.

Mulțumire publică.

Cu ocaziunea petreceri dată de tinerimea din Comăna-inferioară în sara de 31 Decembrie peste taxa de intrare au binevoit a contribui următorii domni: A. Repede, paroh Humorod 2 cor., Spornic, paroh Cohaim 2 cor. 40 fil., I. Boldea, not. cerc. 1 cor. 60 fil., G. Ciocan, inv. de stat 1 cor., Prem, cărciumar 1 cor., Dobrin, v. not. 40 fil., G. Nicu, inv. 20 fil., toți din Cuculata. Horvath, jendarm 1 cor. 20 fil., I. Langa, inv. penz. 60 fil., Herschfeld Mor 1 cor., Halmagyi George, not. penz. 1 cor., Victor Halmagyi, colecător 1 cor., d-na Pop Gridanu 1 cor. toți din loco. Mihail Ganea, paroh 120 cor., E. Aldea, paroh 2 cor., Cornel Langa, inv. 1 cor., Nic. Comaniciu, inv. 40 fil. toți din Veneția-inf., G. Maican, inv. Ticosul-rom. 1 cor., B. Ciococan, comerciant Tohanul-vechiu 1 cor., G. Bărăscu, paroh Comana super. 1 cor. 20 fil. și d-l Sept. Popa, preot Veneția super. 1 cor.

Din suma incursă s'a spesat cu costumul căluserilor, iar venitul curat de 12 cor. s'a împărțit în părți egale ambelor bisericilor din loc.

În numele comitetului aranjator exprim tuturor P. T. contribuienți, mulțămiri călduroase. Comana-inferioară, în 6 Ianuarie 1907. Ioan M. Popa. inv.

MULTE ȘI DE TOATE.

Intelligența vulpii.

Vulpea fiind lipsită de putere, e constrânsă să o înlocuiască prin iscusință, viclenie și rabdare.

Ea își construiește o vizunie cu multă artă ca să fie apărată de asprimea timpului. Obicinuit vulpea ocupă vizunia epurii

forpe cari îi alungă din culcușul lor și se țesează acolo.

Când prevede vre-un pericol, numai decât își strămută locuința în vizunia ocupată de o altă vulpe când-va. În această vizunie dacă-i turburată cât de puțin nu stă mult pe gânduri și îndată se strămută în alta. O particularitate, ce-i arată inteligența e că vulpea spionează noaptea satul din apropiere, căutând să se convingă prin sine însuși de curțile în cari domnește liniștea absolută, cum și de ogrăzile în cari se află câini ori se observă vre-o mișcare. Cercetează cu o deosebită atențiune spărturile din garduri pe unde ar putea să scape în caz de strămtoare. Vulpea este foarte neîncrezătoare și rareori urmărește prada ce fuge; obicinuit se apropie de ea tiptil târându-se pe brânci și deodată-i sare în spate când s'a apropiat de ea. Când a intrat într-o curte îngrădită unde se află pasări domestice, mai totdeauna omorâă toate pasările și apoi le duce în pădure, le ascunde cu îngrijire în pământ pentru a le regăsi la trebuință. Vulpea are o incusință foarte mare în prinderea epurilor, pe care îi prinde pitulându-se în dosul arborilor sau chiar în iarbă.

Vulpea are cea mai mare neîncredere față de vizunia ce a părăsit-o.

Foarte cu greu poate fi prinsă în cursă. Dacă cel ce i-a întins cursa n'a reușit să o prindă, ori-ce încercare de acest fel este zadarnică. Dacă vulpea observă că i s'a întins mai multe curse preferă să moară de foame, decât să se expună să cadă într-una din ele. Obicinuit ea-și sapă cu unghiile o altă eșire și astfel scapă din cursele vânătorului.

lubirea ce o are pentru puii săi o face să fie foarte atentă la cel mai mic pericol ce ar putea să i amenințe. Numai zdrobită de osteneală se retrage într-o vizuină unde adeseori pier.

Vechii locuitori ai Traciei când voiau să treacă un fluviu înghețat, dădeau drumul la vre-o câte-va vulpi, cari umblau pe brânci ascultând cu atențiune murmurul apei în caz când ghița era suptire și pe care o evitau să o treacă.

Frica de moarte și mulțimea pericolilor ce o amenință contribuiesc în mare grad la deșteptăciunea vulpei, care cu siguranță că judecă fiind-că de multe ori scapă numai prin istețimea ei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu. Redactor respons. interim.: Victor Branicea

Pentru biroul unei fabrici dintr'un oraș mai mare de provincie din România se caută pentru intrare imediată, cel mai târziu până la 1 Aprilie

o damă creștină ca contabilă.

Damele energice și libere, cari au lucrat la registre în case mai mari și cari se pricep bine la toate lucrările de birou să binevoiască a-și trimite certificatele, împreună cu oferta, indicând și cererile personale și de salariu. (Pentru pensiuine și masă au a îngrijit singure) sub Nr. 3700, Agenției de publicitate Schulder et Co., București, Str. Karageorgevici 18.

Vindecarea deplină a bôlelor secrete.

Să nu pregete nimeni într-o ocaziune atât de gingașe a se presenta odată în persoană, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poți afla punctual locul, cauza, răspândirea și starea bôlei, ori cât de adânc ar fi bôla înrădăcinată în organism. Pe baza acestei esaminări poți cu siguranță afla și calea, pe care ajungi la videcarea rēului, ceea-ce fie-care o pôte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă oina-va nu pôte veni în persoană, atunci sē-și descrie bôla ou deămănuuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioșe pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisore pune marele de răspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard sēu la cerere espresă se retrimite.

Un astfel de leucitor și curățitor este institutul special al d-rului Palóc, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și conștientitate capătă ori cine (bărbat sēu femeie) deslu-

șiri asupra vieții secsuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberază de bôla și suferințele de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice Dr. Palóc vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metodu sēu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bôlele de besioacă, de țeve, de testicule, de sira spinărei, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, bôla albă, bôle de sânge, de piele și tôte bôlele ce se țin de organele secsuale femeesci. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși Dr. Palóc de la 10 ore în. a. până la 6 ore sēra (Duminecă până la 12 ore la amiazi)

Adresa Dr. Palóc, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

In mii de cazuri s'a adeverit perfecțiunea crucei duble electro-magnetice R. B. Nr. 88967, inventată de d-l Müller Albert Budapesta V. Vadász u. 42/A.E. Din nou avem ocazie să publicăm aici o scrisoare originală: Stimate d-le Müller! Succesul aparatului d-tale R. B. Nr. 88967 e minunat. În urma întrebunțării acestui aparat m'am vindecat pe deplin, primește pentru aceasta sincera mea mulțămintă. Palanca-nouă. Cu stimă: F. Lindenschmidt.

Cursul la bursa din Viena. Din 14 Martie n. 1907.

Table with financial data: Renta ung. de aur 4%, Renta de aur 4%, Impr. câ. ter. ung. în aur 3 1/2%, etc.

Anunț.

Subscrișul aduce la cunoștința On. public, cu deosebire Onor. Comercianți, că a sosit acuma o partidă de mărfuri proaspete:

- Icre roșii moi de Crap. Icre roșii tescuite. Masline trile și de volo. Smochine legături. Roșcove. Stafide roșii Sultanine. Pește sărat de tot-felul cu preț moderat.

IOAN BIDU, Strada Castelului Nr. 40. Burggasse.

De închiriat imediat:

Locuințe, Magazine, Pivnițe, în casele din Strada Castelului Nr. 42, 48 și o Grădină

Strada băilor de abur Nr. 7. Oferte în scris sunt a se adresa în cancelaria subscrișului curator, de unde se pot lua și informațiuni mai de aproape.

Dr. Wilhelm Theil, avocat, sequeștri curator, Strada Porții 58.

2771,1-3. OOOOOOOOOOOOOOOOO

Cursul pietei Brașov. Din 15 Martie n. 1907. Bancnote rom. Cmp. 18.94 Vënd. 18.96, Argint român 18.0, Napoleondori. 18.94, Galbeni 11.20, etc.

Vila Blebea în Azuga cu 7 camere, curte mare, grădină, este de închiriat dela 1 Mai a. c eventual de vânzare din mână liberă. Informații mai de aproape se pot lua dela Doamna Balasa Blebea, Brașov, Strada Neagră Nr. 21.

C. H. Neustädter! Untură de pește Dorș veritabilă este cel mai bun mijloc de întărire pentru copii, adulți. Droguerie medicinală C. H. Neustädter, Brașov, Strada Porții 15.

Licitațiune minuendă. Spre scopul edificării unei crâșme comunale se va ținea în 24 Martie 1907 la 10 oare a. m. în cancelaria comunala din Todoritza licitațiune minuendă, verbală și cu oferte în scris. Prețul strigărei 10,000 cor., din care suma licitanții au a depune 10% vadiu.

AVIS! De vânzare Viță de vie foarte frumoasă altotită în viță americană cu rădăcină după cel mai excelent metod, altoire lemneasă și anume din mușcateler 2000 bucăți, din fetești [leányka] 2800 bucăți, din Risling italian [Welschrisling] 2000 bucăți, din Som [Smieger] 1000 bucăți și din moi albi 1800 bucăți.

Locuință plăcută spre stradă. 6 pe strada Katarinei este o ilocuință plăcută (fața soarelui), care constă din 4-5 odăii, bucătărie, odae de scaldă, și odae de spălat, dela Sf. Mihail de închiriat. Informații mai d'aproape la proprietăreasa casei, în curte îndărăt. Nr. 2756,3-4.

Ce etate aveți? Fața D-voastră este do-vadă. Dacă doriți a vă conserva fața tinăra întrebunțati Pudra Actina de Cologne. o novitate pe temeii științifice, pentru conservarea și înfrumusețarea teintului și evități pudra de oros, care astupă porii și produce sgrăbunțe. ACTINA are efect admirabil asupra necurețeniei teintului, feței galbene, sgrăbunțosei, pistruiei etc.

SPIRITUL-REUMA și FLUID de PUTERE, are efect sigur la toate părțile corpului și anume: contra reumatismului dureri de nervi, soldină, ischiasă, asthmă ș. a. Dureri de dinți și cap vindecă în 5 minute. Depou principal în Budapesta: la farmacla d lui Josif Török.

În 6 zile la AMERICA. Transport de persoane în CANADA și ARGENTINA. Cereți clarificări. FALK et Comp. Secția românească. Hamburg. Strada Raboisen Nr. 30.

Vițe nobilitate. Soluțiile cele mai nobile de struguri de masă, asortiment bogat, soiuri curate cu garanție hiferează firma Prima Pepinerie cu vițe nobilitate de pe Târnava. Proprietar, FR. CASPARI, Medias [Ardeal]. Cereți catalogul ilustrat!

